

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΤΙΜΗ ΕΝΕΝ

16

28
ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Εργοστάσια, Βιομηχανία, Τράπεζαι, Νομικά πρόσωπα, Δήμοι - Κοινοότητες Δραχ. 25.000

Εργατικά Κέντρα - Οργανώσεις 12.000

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Β' - ΤΕΥΧΟΣ 4^ο (16^ο) - ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - ΓΡΑΦΕΙΑ : «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ» - ΤΗΛ. 64.105 - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1948

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ»	28η Οκτωβρίου 1940
ΣΤΡΑΤΗ ΜΥΡΙΒΗΛΗ	Τό πνεύμα τής 28ης Οκτωβρίου
ΝΙΚΟΥ ΠΡΟΕΣΤΟΠΟΥΛΟΥ	Μία επέτειος Έλληνικοῦ ἠρωϊσμοῦ
ΣΤΕΦΗ ΣΟΔΑ	Τραγούδι τῶν νέων
ΠΑΝΟΥ ΣΠΑΛΑ	T. T. 161
Δ. ΣΑΡΑΤΣΗ	Τό ὑπαιθρο
Ν. ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΙ	Ἐργαλεῖα κοπῆς μετάλλου
ΣΟΦΙΑΣ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ	Μέ τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους
ΣΠΑΛ.	Ἀπολογία τοῦ φθινοπώρου
ΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΑΤΟΥ	Ἐνας ὕμνος στήν ἐργασία
ΔΗΜ. ΜΑΡΓΑΡΗ	Πῶς νά διαβάζουμε
ΣΥΛΛΕΚΤΟΥ	Ἡ Ἐργατική Νομοθεσία μέ ἀπλά λόγια
ΕΙΔΙΚΟΥ	Ὁ σύμβουλος τοῦ ἐργαζομένου

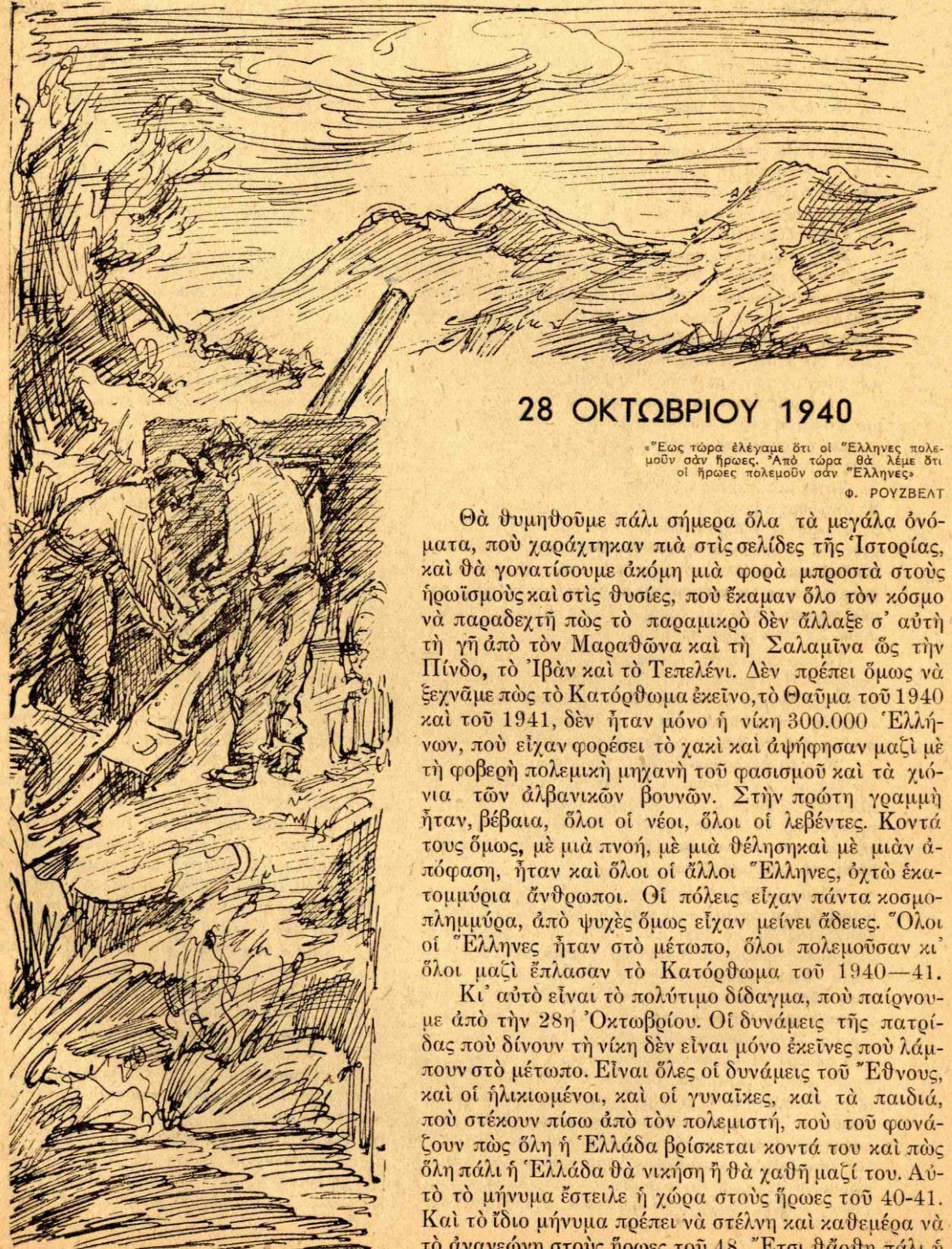
Παιχνίδια — Πνευματικές ασκήσεις — Ἀνέκδοτα.

Στό ἐξώφυλλο, ἡ «Νίκη» τοῦ Παιωνίου, συμπληρωμένη ἀπό τόν Καθηγητή τῆς Σχολῆς τῶν Καλῶν Τεχνῶν κ. ΜΙΧ. ΤΟΜΠΡΟ

ΤΙΜΗ ΔΡΑΧ. 1.000

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Β' - ΑΡΙΘ. 4 (16) - ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1948

28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

«Εως τώρα ελέγαμε ότι οι Έλληνες πολέμουν σαν ήρωες. Από τώρα θα λέμε ότι οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες»

Φ. ΡΟΥΖΒΕΛΤ

Θά θυμηθοῦμε πάλι σήμερα ὅλα τὰ μεγάλα ὀνόματα, πού χαράχτηκαν πιά στίς σελίδες τῆς Ἱστορίας, καί θά γονατίσουμε ἀκόμη μιὰ φορά μπροστά στοὺς ἠρωϊσμούς καί στίς θυσίες, πού ἔκαμαν ὄλο τὸν κόσμον νὰ παραδεχτῆ πὼς τὸ παραμικρὸ δὲν ἄλλαξε σ' αὐτὴ τῇ γῆ ἀπὸ τὸν Μαραθῶνα καί τῇ Σαλαμίνα ὡς τὴν Πίνδο, τὸ Ἴβαν καί τὸ Τεπελένι. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ξεχνᾶμε πὼς τὸ Κατόρθωμα ἐκεῖνο, τὸ Θαῦμα τοῦ 1940 καί τοῦ 1941, δὲν ἦταν μόνο ἡ νίκη 300.000 Ἑλλήνων, πού εἶχαν φορέσει τὸ χακί καί ἀψήφησαν μαζί με τὴ φοβερὴ πολεμικὴ μηχανὴ τοῦ φασισμοῦ καί τὰ χιόνια τῶν ἀλβανικῶν βουνῶν. Στὴν πρώτη γραμμὴ ἦταν, βέβαια, ὄλοι οἱ νέοι, ὄλοι οἱ λεβέντες. Κοντὰ τοὺς ὅμως, με μιὰ πνοή, με μιὰ θέληση καί με μιὰ ἀπόφαση, ἦταν καί ὄλοι οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, ὄχτὼ ἑκατομμύρια ἄνθρωποι. Οἱ πόλεις εἶχαν πάντα κοσμοπλημμύρα, ἀπὸ ψυχῆς ὅμως εἶχαν μείνει ἄδειες. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἦταν στὸ μέτωπο, ὄλοι πολεμοῦσαν καί ὄλοι μαζί ἔπλασαν τὸ Κατόρθωμα τοῦ 1940—41.

Κι' αὐτὸ εἶναι τὸ πολῦτιμο δίδαγμα, πού παίρνουμε ἀπὸ τὴν 28η Ὀκτωβρίου. Οἱ δυνάμεις τῆς πατρίδας πού δίνουν τὴ νίκη δὲν εἶναι μόνο ἐκεῖνες πού λάμπουν στὸ μέτωπο. Εἶναι ὅλες οἱ δυνάμεις τοῦ ἔθνους, καί οἱ ἠλικιωμένοι, καί οἱ γυναῖκες, καί τὰ παιδιά, πού στέκουν πίσω ἀπὸ τὸν πολεμιστὴ, πού τοῦ φωνάζουν πὼς ὅλη ἡ Ἑλλάδα βρεῖσκειται κοντὰ του καί πὼς ὅλη πάλι ἡ Ἑλλάδα θά νικήσῃ ἢ θά χαθῇ μαζί του. Αὐτὸ τὸ μήνυμα ἔστειλε ἡ χώρα στοὺς ἥρωες τοῦ 40-41. Καί τὸ ἴδιο μήνυμα πρέπει νὰ στέλνῃ καί καθεμέρα νὰ τὸ ἀνανεῶνῃ στοὺς ἥρωες τοῦ 48. Ἔτσι θά ῥθῃ πάλι ἡ Νίκη καί ἔτσι θά τὴν μοιραστοῦν πάλι ὄλοι οἱ Ἕλληνες.

Η «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ»

Ἡ μεγάλη ἐπέτειος

Τὸ πνεῦμα τῆς 28^{ης} Ὀκτωβρίου

Τοῦ κ. Στράτη Μυριβήλη

Εἶναι μέσα στὴ ζωὴ τῶν ἀτόμων, ὅπως καὶ μέσα στὴ ζωὴ τῶν λαῶν, μερικές ἡμερομηνίες ποὺ στέκονται σὰν ὄροσημα καὶ ὑψώνονται σὰν βίγλες. Ἐκεῖ λοιπὸν ποὺ περπατᾶμε τὴν καθημερινή μας χαμοζωή, σκυφτοὶ κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς βιοπάλης, σκυθρωποὶ ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τὰ ἰδιωτικά συμφέροντα, βλοσυροὶ ἀπὸ τὸν ἀνελέητον ἀγῶνα γιὰ τὴν ὑπάρξη, ἀκοῦμε τὶς ἱερὲς καμπάνες νὰ σημαίνουν τὸν ὄρθρο τῆς ψυχῆς καὶ ξαφνιαζόμαστε.

Στάματᾶμε μεσοστρατίς καὶ βλέπουμε μπροστὰ μας τὴν ψηλὴ κορφή. Ἡ καρδιὰ γεμίζει ἀναγάλλια, τὰ μάτια βουρκώνουν. Ὡ, τὴν ξαίρουμαι τούτῃ τὴν ὑψηλότετη σκοπιὰ, στὴν κορφή τῆς ἀνεμίξει χαιρετιστικὰ ἢ σημαία ποὺ ὑψώσαμε μετὰ τὰ ματωμένα μας χέρια. Μετὰ τούτα τὰ δικά μας χέρια, μετὰ τῶν πατεράδων μας, μετὰ τῶν προγόνων μας τὰ χέρια.

Αὐτὸ μᾶς κάνει νὰ σηκώνουμε τὸ μέτωπο, αὐτὸ μᾶς κάνει νὰ ξεφορτωθῶμε μιὰ στιγμή τὸ φορτίο τῶν μεριμνῶν ποὺ χαμηλώνουν τὰ μάτια καὶ τὸ πρόσωπο πρὸς τὴ γῆ.

Τότες μιὰ λαχτάρα ξεπηδάει ἀπὸ τὴν καρδιὰ μας. Ν' ἀνεβοῦμε τὴν ψηλὴ κορφή, νὰ σταθοῦμε ὀρθοὶ στὴν ἀκρότατην ἄκρη, ἐκεῖ ποὺ ὁ οὐρανὸς εἶναι ἀνοιχτὸς καὶ οἱ ὀρίζοντες ἀποτραβιῶνται στ' ἀπόμακρα. Νὰ βάλουμε ἀντὶ τὸ χέρι κι' ἀπὸ κεῖ ψηλὰ ν' ἀγναντέψουμε τὰ περασμένα, νὰ μαντέψουμε καὶ τὰ μελλούμενα. Ἀπὸ ποῦ ἤρθαμε. Ποιὲς στρατές περάσαμε. Σὲ ποιά ριζικὰ τραβᾶμε.

Τὰ περασμένα τὰ προσφέρνει στὴ ματιὰ μας ἡ ἱστορία. Ἡ μνήμη βαδίζει πάνω στοὺς περπατημένους δρόμους, ἀγγίζει πρόσωπα, τοπία, ὀνόματα καὶ περιστατικά, ποὺ διάβηκαν καὶ πᾶνε. Ψάχνει τὶς εἰκόνας, φυλλομετρᾷ τὰ βιβλία, χαϊδεύει τ' ἄρματα τὰ παλιά.

Ἀμὴ τὰ μελλούμενα; Αὐτὰ εἶναι σκεπασμένα ἀπὸ τὴν ὀμίχλη τῶν ἀγέννητων καιρῶν. Ἡ Μοῖρα ἔχει ἀπλωμένη ἀνάμεσά μας κι' ἀνάμεσά τους τὴ σκοτεινὴ αὐλαία τῆς. Τὸ δράμα τῆς ζωῆς ξετυλίγεται ὥρα μετὰ τὴν ὥρα καὶ κανένας δὲν ξέρει τὴν ὑπόθεσιν μηδὲ τὴ λύσιν ποὺ προετοιμάζεται.

Ὅμως ὑπάρχουν τὰ προηγούμενα. Τὸ δράμα τῆς ἱστορίας ἔχει ἀρχίσει πρὶν ἀπὸ πολλὰ—πολλὰ χρόνια, ξεκινώντας ἀπὸ τὸ παραμυθόδραμα γιὰ νὰ φτάσει στὴ συγκαιρινὴ τραγωδία. Μποροῦμε λοιπὸν νὰ ξεδιακρίνουμε—ἄκρες, μέσες—τὶς θολὲς γραμμὲς καὶ τὰ ἀβέβαια σχήματα ποὺ διαγράφονται πίσω ἀπὸ τὸ κλειστὸ καταπέτασμα καὶ τὸ κολπώνουν. Μποροῦμε νὰ καθορίσουμε λίγο—πολὺ τὴν κατεύθυνση γιὰ τὰ βήματα ποὺ ἀκοῦμε νὰ πλησιάζουν, σέρνοντας πίσω τους τὴ Μοῖρα μας. Σ' αὐτὸ μᾶς βοηθεῖ ἡ ἀναγκαιότητα ποὺ εἶναι κλεισμένη μέσα σ' ὅλες τὶς μορφὲς τῆς ζωῆς καὶ κλῶθει τὸ πεπρωμένον σὰν ἕνα νῆμα καὶ δὲν ξαίρουμε τὴν πρώτην ἄκρη του, ὅμως ξαίρουμε πῶς ξετυλίγεται πάνω σὲ σταθεροὺς νόμους. Ξαίρουμε ἀκόμα πῶς μέσα στὴ ζωὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν καμιά πτώση, κανένα ἀνέβασμα καὶ κανένα σταμάτημα δὲν

εἶναι, ποὺ νὰ μὴν ὑπάρχει σὰν σπέρμα μέσα στὴν προηγούμενη, τὴν προγονικὴ ζωὴ τους.

Σήμερα ἀνεβαίνουμε τὴν πιδὴ ψηλὴ βίγλα τῆς νεώτατης ἱστορίας μας. Ἐνας λαὸς, ὀχτὼ ἑκατομμύρια ψυχές, βαδίζει στὸ προσκύνημά του μετὰ τάξη, μετὰ σιωπὴ, μετὰ περισυλλογὴ. Ἄς παραμερίσουν οἱ δημοκόποι, ἄς κρυφτοῦν οἱ ἔνοχοι καὶ οἱ δειλοὶ.

«Καὶ μονάχα ἄς ἀκλουθᾶνε—ὄσοι ἐπράξανε λαμπρά», εἶπε ὁ Ποιητὴς.

Ἀπὸ τὴν κορυφογραμμὴ τῆς 28^{ης} τοῦ Ὀκτωβρίου μποροῦμε ν' ἀγναντέψουμε τὴν πορεία τῆς Φυλῆς μας μέσα στὰ περασμένα. Μποροῦμε νὰ τὸ κάνουμε μετὰ θάρρος, νὰ σταθοῦμε χωρὶς ντροπὴ μπροστὰ στὶς ἄλλες κορυφές τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς ποὺ θ' ἀντικρύσουμε ἀπὸ δῶ ψηλὰ...

Κάθε μιὰ τους εἶναι ἕνας σταθμὸς μέσα στὸ αἰώνιο περπάτημα τῆς Φυλῆς. Καὶ κάθε σταθμὸς εἶναι τρόπαιο τιμῆς καὶ πολιτισμοῦ. Ὅμως ὅλα τὰ κοιτᾶμε σιωπηλοὶ ἀπὸ τὸ ὑψόμετρό μας, ἀπὸ τὴν κορφή τῆς 28^{ης} τοῦ Ὀκτωβρίου, τὰ κοιτᾶμε κατὰματα γιὰτὶ ἀπὸ κανένα τους δὲν σταθήκαμε πιδὴ κάτω. Αὐτὸ μᾶς δίνει νέα δύναμη καὶ νέα πίστη. Καὶ πόσο μᾶς χρειάζονται σήμερα οἱ δύο αὐτὲς ἀρετές, σήμερα ποὺ γυρίζουμε σκεπτικοὶ ἀνάμεσα στὰ ματωμένα χαλάσματα τῆς χώρας μας καὶ τῆς ψυχῆς μας.

Εἰκοστὴ ὀγδόη τοῦ Ὀκτωβρίου.

Εἶναι τραγὴ τούτῃ ἡ ἡμέρα καὶ δὲν εἶναι γιὰ νὰ σβῶσει ποτές τὸ μεγάλο ἄστρο τῆς πάνω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Σηκώθηκε ὀλάκαιρη μιὰ Φυλὴ καὶ τὴν ἔγραψε μετὰ φωτιὰ καὶ μετὰ αἷμα.

Γεννήθηκε μέσα στὴν κραυγὴ τῶν σειρήνων καὶ τῶν σαλπύγγων καὶ ἀπάντησαν στὸ τρομερὸ κάλεσμα τῆς οἱ Πανέλληνες μ' ἕνα ὁμόψυχο «Παρών».

Εἶναι μέσα στὴ ζωὴ τῶν ἐθνῶν ἡμερομηνίες ποὺ τὰ δικάζουν, τὰ δοκιμάζουν καὶ ἐλέγχουν τὰ χαρτιὰ τῆς ἱστορικῆς τους ταυτότητας. Τέτοια εἶναι ἡ μέρα τῆς Σαλαμίνας, ἡ μέρα τοῦ Μαραθῶνα, ἡ μέρα ποὺ ἔπεσε ἡ Πόλις καὶ ὁ Κωσταντῖνος, ἡ μέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τοῦ 21, ἡ μέρα τοῦ Κιλκίς καὶ τοῦ Ἀβέρωφ ἡ μέρα, Ἄς τὸ μάθουν λοιπὸν ἐχθροὶ καὶ φίλοι μιὰ γιὰ πάντα. Εἶναι ἡ ἴδια μέρα, ποὺ ξανάρχεται μετὰ ἄλλο ὄνομα κάθε φορὰ μέσα στὴ ζωὴ καὶ τὴν ἱστορία μας.

Ἡ 28^η εἶναι ἀκόμα ἕνα φανέρωμα τοῦ πνεύματος τῆς Φυλῆς. Αὐτὴ τὴ μέρα δόσαμε ἐξετάσεις μπροστὰ στὸ Θεὸ καὶ στοὺς ἀνθρώπους, δεῖξαμε τὴν ταυτότητά μας τὴν ἐθνικὴ καὶ βρέθηκε ἐν τάξει.

Δοκιμάστηκε ὁ λαὸς μας «ἐν πυρὶ ὡς χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ». Καὶ βρέθηκε γνήσιος. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουμε τὶς φυλετικὲς ἀξίες, ποὺ κυρώθηκαν αὐτὴ τὴ μέρα, τὴ φοβερὴ καὶ ὠραία.

Ἄς καθαρίσουμε λοιπὸν τὴ σκέψη ἀπὸ κάθε μικρόψυχη ἐπιφύλαξη, γιὰ νὰ πλησιάσουμε στὸ βωμὸ τῆς θυσίας. Ἄς σπρώξουμε μακριὰ μας κάθε ἐγωϊ-

σμὸ. Ἄς ξεχάσουμε σήμερα τοὺς ἔνοχους, τοὺς στιγματοσιμένους ἐξωμότες, τοὺς ἀποξενωμένους ἀπὸ τὴν καρδιὰ τοῦ ἔθνους Ἑλληνόφωνους.

Κεῖνη τὴ μέρα ποὺ κραύγασαν οἱ καμπάνες καὶ ἀπαντήσαμε μετὰ τὸν ὕμνον τοῦ Σολωμοῦ, δὲν ὑπῆρχαν ἀνάξιοι καὶ ἄτιμοι Ἕλληνες. Κεῖνη τὴ μέρα κανένας ἐχθρὸς δὲν ὑπῆρχε ἀνάμεσά μας. Καὶ σήμερα γιορτάζουμε τὴ χαρὰ τῆς ἐνωμένης, τῆς ὁμόψυχης, τῆς ὁμοῦσιας Ἑλλάδας.

Ἐνας λαὸς ποὺ μεγαλοῦργησε μετὰ τέτιον τρόπο, χωρὶς οὔτε μιὰ στιγμή νὰ πάρει ὕφος θεατρίνου, ἔχει δικαίωμα νὰ κρατήσῃ τὴ σεμνότητά του σὰν τὸ μοναδικὸ στολίδι τῆς θυσίας. Ἐνας λαὸς ποὺ ἀνέβηκε τὶς πιδὴ ψηλές κορυφές τῆς ζωῆς τοῦ μονάχου, ἔχει δικαίωμα νὰ κρατήσῃ σὰν ἀκριβὸ τίτλο τιμῆς τὴ μοναξιά του.

Σήμερα ἀνεβαίνουμε στὸ προσκύνημα τῶν νεκρῶν

ποὺ σιωποῦν. Τὰ μάτια μας δακρῦζουν γιὰ κείνα τὰ μάτια ποὺ ἔσβυσαν, γιὰ νὰ μποροῦμε ἐμεῖς νὰ βλέπουμε μετὰ ἀχαμῆλωτο βλέμμα πρὸς τὶς κορυφές.

Ὁ ἄσπασμός μας πηγαίνει πρὸς τὰ χέρια ποὺ τσακίστηκαν, τὸ προσκύνημά μας πηγαίνει πρὸς τὰ πόδια ποὺ πελεκίστηκαν, γιὰ νάχει ἡ Ἑλλάδα χέρια γιὰ νὰ κρατήσῃ τὸ σπαθὶ τῆς τιμῆς τῆς καὶ πόδια νὰ σταθεῖ ὀρθία μέσα στὴν καταιγίδα τῆς φωτιᾶς καὶ τοῦ ἀτσαλιοῦ.

Εἴμαστε Ἕλληνες. Εἴμαστε οἱ Ἕλληνες τοῦ 40-41. Πάνω ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς χώρας μας. Πάνω ἀπὸ τοὺς ἀμέτρητους τάφους μας. Πάνω ἀπὸ τὰ χωριά μας τὰ ἀνασκαμένα. Πάνω ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ μας τὰ κουρσεμένα, ἀπὸ τὰ σπιτικά μας τὰ ρημαγμένα. Πάνω ἀπὸ τὴ φτώχεια μας καὶ τὴ γύμνια μας. Πάνω ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τὰ μῆση μας, ἕνας ὄρκος πρέπει νὰ μᾶς ἐνώσει σὴ-

«Στῆτε... ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντε στὸν θυρεὸν τῆς πίστεως... καὶ τὴν μάκαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα Θεοῦ».
(Πρὸς Ἐφεσούς, 6, 16-17)

ΑΘ. ΛΗΜΝΑΙΟΥ

μερα τους Πανέλληνες. Ένας ὄρκος πού νά περάσει σάν μυστικό σύνθημα μέσ' απ' ὅλες τίς καρδιές πού χτυποῦν μέ ρυθμόν ἑλληνικό :

• Ὁρμιζόμαστε νά μείνουμε πάντα οἱ Ἕλληνες τῆς 28ης Ὀχτώβρη, οἱ Ἕλληνες τοῦ 40-41.

Ἡ τιμὴ τῆς φυλετικῆς εὐγένειας εἶναι ἓνα χρέος πού βαραίνει πάνω στὴ ζωὴ μας σάν ἓνας Νόμος Ἀρετῆς. Τὸ εὐαίσιμον αὐτό. Γι' αὐτὸ καὶ δεχόμαστε τὴν Ἑλληνικὴν Ἰδέα σὰ μιὰν εὐθύνη ὠραία καὶ τραγική, ὅπως ἀρμόζει σὲ μιὰ Φυλὴ ἀρσενική, ἀπόκοιτη καὶ περήφανη. Αὐτὸ κι' ὅλας εἶναι τὸ γινώρισμα τῆς ἀρσενικῆς ψυχῆς.

Νὰ δέχεται μέ χαρὰ τὴν εὐθύνη καὶ νὰ ἐκτελεῖ μέ χάρη τὴν ἀποστολὴ τῆς μέσα στὸ σύνολο πού τὴν πλαισιώνει.

Ἡ Ἑλλάδα πραγματοποίησε τοῦτον τὸν ἄθλο ὅλες τίς φορές πού ἡ καμπάνα τῆς Μοίρας σήμανε μέσα στοὺς αἰῶνες τὴν κρίσιμην ὥρα τῆς. Εἶπε «ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΝΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΟΧΙ» τοῦ ποιητῆ χωρὶς δισταγμό. Καμιὰ ἀμφιβολία, καμιὰ μικροψυχία, κανένας ὑπολογισμός, κανένα παζάρεμα τῆς προσφορᾶς τῆς.

Ρίχτηκε καταπάνω στὴ βαρβαρότητα μέ πόδι χορευτικό κι' ἀνάλαφο.

Ρίχτηκε πάντα μ' ἓνα ἄνθιομα καρδιάς τόσο ἀνοιχιάτικο, τόσο νεανικό. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μυστικό τῆς.

Ρίχτε μιὰ ματιὰ στὸ μεγάλο κοιμητήριο τῆς Ἰστορίας. Ἐνα πλῆθος Ἑθνη μεγάλα κινήθηκαν παράλληλα στὸ φανέρωμα τῆς Ἑλλάδας. Σηκώθηκαν σάν μετέωρα, ἄναψαν, σπιθοβόλησαν. Κατόπιν ἔσβυσαν καὶ στάχτωσαν, θαμένα γιὰ πάντα κάτω ἀπὸ τὴ σκόνη τῶν πολιτισμῶν τους. Κάπου-κάπου μιὰ πλάκα, ἓνα ἀνάγλυφο φθαρμένο ἀπὸ τὴ σκουριά τοῦ χρόνου, ἓνα μνημεῖο, σηματοδοτοῦν αὐτοὺς τοὺς πελώριους Νεκρούς. Ἡ ὑπερξὴ τους δὲν ἀπόμεινε παρὰ σάν ὄρος ἀρχαιολογικός, περιέργεια τῆς σκαπάνης τοῦ σοφοῦ, παραμύθι χωρὶς ἀρχὴ καὶ τέλος μέσα στὴ μνήμη τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ Ἑλλάδα—μόνη αὐτὴ—συνεχίζει τὸ δρόμο τῆς τὸν ἐφηβικό. Κρατὰ ἀναμμένο τὸν πυρὸς τῆς καὶ τραβᾶ τὴν πορεία τῆς μέ τὸ ἴδιο ἀνάλαφο περπάτημα. Ἡ φωτιὰ τῆς φέγγει πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τῶν σκλάβων καὶ τ' ὄνομά τῆς εἶναι παντιέρα τῆς λευτεριάς γιὰ τοὺς λαοὺς πού γονατίζουν. Μεθυσμένη ἀπὸ τὰ ἀδάμαστα νιάτα τῆς, προχωρεῖ μέσα στοὺς αἰῶνες μέ τὸ τραγούδι τῆς ζωῆς στὸ στόμα. Τραγουδᾷ τὴ ζωὴ ἀκόμα καὶ σάν σέρνει τὸ χορὸ τοῦ Ζαλόγγου, τὸ χορὸ τοῦ θανάτου. Γιὰτὶ γινώρισε κατὰ βάθος τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, γι' αὐτὸ καὶ τὴν ἀξιολογεῖ κάθε στιγμή πάνω στὴ ζυγαριὰ τοῦ θανάτου. Ἀκόμα καὶ τὴν ὥρα τοῦ διονυσιασμοῦ τῆς δὲν χάνει αὐτὸ τὸ μέτρο. Τὸ παλικάρι χορεύει, χτυπᾷ τὸ τσαρούχι στὸ χῶμα καὶ τραγουδᾷ τὴν ὕψηλὴ βιοθεωρία τῆς Φυλῆς.

Τούτῃ ἡ γῆς πού τὴν πατοῦμε.

Ὅλοι μέσα θε' νὰ μποῦμε.

Τούτῃ ἡ γῆς μέ τὰ λουλούδια

Τρώει νιούς καὶ κοπελοῦδια.

Εἶναι ἓνας χορὸς πού γίνεται προκλητικὰ μέσα σ' ἄλωνα τοῦ θανάτου. Μόνον ἓνας ἐφηβικός λαὸς εἶναι ἄξιος γιὰ τέτοιες καταξιώσεις.

Ἡ Ἑλλάδα εἶναι αὐτὸς ὁ λαός. Αὐτὴ εἶναι πού ἀνακάλυψε μέσα στὰ ἀρχαιότατα παραμύθια τῆς τὸ «θάνατο γερὸ» πού δίνει τὰ αἰώνια νιάτα.

Δὲν τ' ἀνακάλυψε μονάχα. Ἐσκυψε τὸ πρόσωπο πάνω στὰ νάματα καὶ ἤπαι, ἀδιάκοπα φλογισμένη ἀπὸ

τὴ δίψα τῆς ζωῆς, ἀδιάκοπα διψασμένη ἀπὸ τὴν ἀψυὰ γεύση τῆς ζωῆς, ἀπὸ τίς βεβαιώσεις τῆς ζωῆς, ἀπὸ τὸν ἥλιο τῆς ζωῆς.

Οἱ Ἕλληνες καπεταναῖοι πού περιφέρουν τὴ γαλάζια σημαία τους σ' ὅλες τίς θάλασσες καὶ τοὺς ὠκεανούς τῆς γῆς, βλέπουν νὰ ξεπροβάλλει μέσα ἀπὸ τὰ κύματα ἡ ἀρχαία Γοργόνα. Πιάνεται ἀπὸ τὸ τοιμπούκι τῆς πλώρης καὶ ρωτᾷ :

— Ζεῖ ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος ;

Καὶ οἱ ναυτικοὶ μας ἀπαντοῦν χωρὶς δισταγμό :

— Ζεῖ καὶ βασιλεύει καὶ τὸν κόσμο κυριεύει.

Τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλλάδας εἶναι καὶ πάλι πού κρύβεται μέσα στὸ σύμβολο τοῦ Μέγ' Ἀλέξανδρου. Καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλλάδας ζεῖ καὶ βασιλεύει μέσα στὶς στεριεὶς καὶ στὶς θάλασσες τοῦ κόσμου. Καὶ σὲ τοῦτον τὸν πόλεμο οἱ ἐξένοι ναύαρχοι πού κυβερνοῦν τὰ κύματα ἄκουσαν τὴ φωνὴ τῆς Γοργόνας καὶ ἀναγκάστηκαν νὰ ἀπαντήσουν μέ τὰ ἀνακοινωθέντα καὶ μὲ τὰ ραδιόφωνα καὶ μέ τίς ἐφημερίδες ὄλων τῶν Ἠπειρῶν καὶ τῶν Πολιτειῶν :

— Ζεῖ καὶ βασιλεύει καὶ τὸν κόσμο κυριεύει.

Πέρασαν πολλοὶ αἰῶνες πού ἀκούστηκε ἓνας παράξενος λόγος γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Φυλὴ. Ὁ λόγος ἔλεγε : «Ἑλληνες αἰεὶ παῖδες». Τὸ «παῖδι» εἶναι ἡ λέξη πού ἔχει τὴ ρίζα τῆς στὸ ρῆμα «παίζω». Εἶμαστε ὁ λαὸς πού παίζει μέ τὴ ζωὴ. Καὶ μέ τὸ θάνατο, δταν ἔρχεται σάν ὄρητικὴ ἐπικύρωση τῆς ζωῆς. Ποιὸς εἶναι ἄξιος γιὰ μιὰ τέτοιαν ἐπικύρωση ;

Μόνον τὰ νιάτα τὸχουν αὐτὸ τὸ προνόμιο. Γιὰτὶ μόνον σάν ξεχειλίσουν οἱ κρουνοὶ τῆς ζωῆς μέσα σ' ἓνα ὄργανισμό, μπορεῖ νὰ γίνῃ τούτῃ ἡ ἔκρηξη τῆς θείας τρέλας. Τὰ Μηδικὰ ἦταν τὸ πρῶτο τῆς φανέρω-μα. Τὸ 21 ἔγινε ἐναντῖα στὴ θέληση τῆς πανευρωπαϊκῆς διπλωματίας, ἐναντῖα στὴν Ἱερὴ Συμμαχία. Στὸν προηγούμενο πανευρωπαϊκὸ πόλεμο ἡ Ἑλλάδα βγήκε στὸ πλευρὸ τῆς Γαλλίας, τὴ στιγμή πού οἱ γερμανικὲς βόμβες ἔπεφταν μέσα στὸ Παρίσι. Σὲ τοῦτον τὸν πόλεμο ἡ Ἑλλάδα στάθηκε στὸ πλευρὸ τῆς Ἀγγλίας, δταν ὅλη ἡ Εὐρώπη ἔγλυφε, τὴ μπότα τῆς Γερμανίας, δταν ἡ Ἀμερικὴ μετροῦσε τὰ 8 ἑκατομμύρια λόγγες τῆς Ρώμης, δταν ἡ Ἀγγλία μονομαχοῦσε τὴν πιὸ ἀγωνιώδη μονομαχίαν τῆς μεγαλόπρεπης Ἰστορίας τῆς.

Ἄς διαφυλάξουμε λοιπὸν τὴν 28 τοῦ Ὀχτώβρη μέσα στὰ ἄδυτα τῆς Ἐθνικῆς ψυχῆς, γιὰτὶ εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς Φυλῆς πού μίλησε μέ τίς σάλπιγγές τῆς. Ἄς τὴν κάνουμε συνείδηση. Ἄς τὴν κάνουμε πανοπλία. Ἄς τὴν κάνουμε κανόνα ζωῆς.

Ὅσο ζεῖ ἡ Φυλὴ αὐτὴ, ἡ 28 τοῦ Ὀχτώβρη θὰ καίγει μέσα τῆς ἀσβυστη φλόγα. Καὶ σάν ξανάρθουν τὰ δίσεχτα χρόνια καὶ ὁ ἄνθρωπος κιντυνέψει ἀκόμα μιὰ φορὰ νὰ χάσει τὴν ἀξιοπρέπειάν του, ἡ ἑλληνικὴ φωτιὰ πού δὲν σβύνει κάτω ἀπὸ τὴ στάχτη τοῦ χρόνου, θὰ περιμένει πάλι τὴν ὥρα τῆς γιὰ νὰ φωτίσει τὴν ἔντρομη πανανθρώπινη ψυχὴ στὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς λευτεριάς, στὸ δρόμο τῆς περηφάνειας, στῆς τιμῆς τὸ δρόμο.

Ἡ Ἑλλάδα τῶν Μηδικῶν, ἡ Ἑλλάδα τοῦ 17, εἶναι μέσα στὴν Ἑλλάδα τοῦ 40. Σάν Φυλὴ σταθήκαμε ἄξιοι τῆς Ἰστορίας μας. Τώρα ἓνα εἶναι τὸ χρέος μας :

Σάν ἄτομα νὰ σταθοῦμε ἄξιοι τῆς Φυλῆς μας.

Ψηλὰ τίς καρδιές οἱ Πανέλληνες.

Καὶ ψηλὰ τίς Σημαίες

Μιὰ ἐπέτειος

Ἑλληνικοῦ ἠρωϊσμοῦ

Τοῦ κ. Νίκου Προεστόπουλου

Ἀεῖζει ἀλήθεια, καθὼς τὸν περασμένο μῆνα, τοῦ Σταυροῦ, συμπληρώθηκαν πέντε χρόνια ἀπὸ τὸν ἔνδοξο θάνατο ἐνὸς ὠραίου Ἑλληνα ἀξιωματικοῦ τοῦ Ναυτικοῦ, τοῦ ἀντιπλοιάρχου Βασίλη Λάσκου, νὰ θυμηθοῦμε τοὺς ἀγῶνες τοῦ ἠρωϊκοῦ μας Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ καὶ νὰ καθιερώσουμε τὴν ἡμέρα τοῦ Σταυροῦ σάν ἓνα ἀπὸ τὰ μνημόσυνα πού χρωστάμε στοὺς σεμνοὺς γιὰ τὴν Πατρίδα σκοτωμένους Ἕλληνες, ὅσοι ἀπὸ μᾶς δὲν προκινδυνεύσαμε, μέ τὸ ἴδιο μας κορμί, στοὺς τελευταίους ἀγῶνες τῆς Πατρίδας.

Μπορεῖ ἡ εἰσφορὰ πολλῶν ἀπὸ μᾶς στὸ 40—41 νὰ μὴν ἦταν ἀσημαντὴ. Ὅπως καὶ νᾶχει ὁμως εἶναι κάτι πού ξεχάστηκε καὶ δὲν μπορούσε παρὰ νὰ ξεχαστεῖ. Ἐκεῖνο πού δὲ λησμονήθηκε κι' οὔτε πρέπει, οὔτε μπορεῖ ποτὲ νὰ λησμονηθεῖ, εἶναι οἱ αἱματηρὲς ἠρωϊκὲς θυσίες τοῦ πολύμοχθου Στρατοῦ μας, τοῦ πατροπαράδοτου Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ μας καὶ τῆς νεαρῆς μας πολεμικῆς Ἀεροπορίας.

Στὴν ἐπέτειο τῆς θανάτῃς τοῦ ἀπὸ Γερμανικὸ πολυβόλο, ἀπάνω στὴ γέφυρα τοῦ πυργίσκου τοῦ ὑποβρυχίου «ΚΑΤΣΩΝΗΣ» κάτω ὅπὸ τὸ Πήλειο καὶ μπροστὰ στὴ Σκιάθῃ, ἡ μνήμη τοῦ Βασίλη Λάσκου γιγαντώνει σάν ἀθάνατο σύμβολο τῆς ἠρωϊκῆς Ναυτικῆς Ἑλλάδας.

Καὶ τὸ Ἑλληνικὸ τοῦτο μεγάλο σύμβολο εὐρύνεται, γίνεται ἀκόμα πιὸ τρανόν, γιὰτὶ ὁ Βασίλης Λάσκος ἦταν ἓνα ἀπλό παιδί τοῦ Λαοῦ πού μέ τίς προσωπικὲς του ἱκανότητες καὶ τὴν ἀδάμαστη θέλησή του ἀγωνίσθηκε χρόνια καὶ χρόνια νὰ γίνῃ κάτι γιὰ νὰ βοηθήσει θετικὰ μιὰ μέρα τὴν Πατρίδα του.

Πολλὲς φορές οἱ ἴδιοι ἔμεις ὑποστηρίζουμε πὼς εἶμαστε λαὸς μοιρολάτρης καὶ πὼς καθόμαστε ἄπραγοι καρτερώντας μέσ' στὸ Καφενεῖο τὴν ἐξ ὕψους βοήθεια. Μὰ τὰ παιδιὰ μας, στοὺς ἀγῶνες τοῦ Γράμμου τοῦ 40—41, σάν κινήγησαν τοὺς ἄθλιους Βερσαλλιέ-ρους, καὶ στοὺς σημερινούς στὰ ἴδια βουνὰ κι' ἀγνάντια στὴν προδοσία καὶ τὴν ἐπιβουλή τῶν Κομμουνιστῶν καὶ τῶν Σλάβων, μᾶς διαψεύδουνε. Κι' ὄχι μέ λόγια. Μᾶς διαψεύδουνε μέ τὸ αἷμα τους πού χύνουνε. Μὲ τὸ ἴδιο μας τὸ αἷμα: τοῦτος ὁ λαός, ὅσο κι' ἂν προβάλλεται ἀψίκορος κι' ἐπιτόλαιο, ὅσο τάχα μοιρολάτρης, ὁμως μέ τὰ βλαστάρια του, σάν τὰ καλέσει στὸν ἀγῶνα τῆς Κοινῆς σωτηρίας, κάθε φορὰ ἀποδειχεται ἀταίριαστος σὲ ἠρωϊσμό, σὲ αὐτοθυσία, σὲ δραστηριότητα, τόσο πού λὲς δὲ γίνεται πιὸ ἀποφασιστικός λαός.

Ἑλληνικὲς καρδιές πού νὰ χτυπᾶνε σάν τὴν καρδιά τοῦ Βασίλη Λάσκου, πού τὴν ἀκούμε ἀκόμα ξεκάθαρα, πέντε χρόνια μετὰ ἀπὸ τὸ θάνατό του, δὲν εἶναι βέβαια τίποτα σπάνιο. Μὰ τοῦ στρατιώτη Λάσκου τοῦ δόθηκεν ἡ πολύτιμη εὐνοια πού κινήθηκε ὅλη του τὴ ζωὴ,— νὰ πολεμήσει σκληρὰ καὶ νὰ πεθάνει σάν ἥρωας γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ἀντιπροσωπευτικὸς τύπος Ἑλληνοῦ τῆς γενιάς τοῦ 1920, ὁ Βασίλης Λάσκος, εἶχε τὴν ἀτυχία νὰ μὴν

τοῦ δίνονται οἱ εὐκαιρίες νὰ δείξει τὸν ἀγνὸ πατριωτισμό του, τὴ θερμὴ του αὐτοθυσία γιὰ τὸ καλὸ τῆς Ἑλλάδας. Ἀπειρες Ἑθνικὲς ἀδεξιότητες καὶ συγκριμένα τὸ ἀδικαίωτο Κίνημα τοῦ 1935, εἶχαν ἐμποδίσει τὸν ἀδιάβλητον αὐτὸν πατριώτη νὰ πραγματοποιήσει τὸ μοναδικὸ πόθο τῆς ζωῆς του, τὴ μόνη του φιλοδοξία, νὰ φορέει τὴν τίμια στολὴ τοῦ Πολεμικοῦ μας Ναυτικοῦ καὶ νὰ βρῆκεται στὸ πηδάλιο κάποιου ἀπὸ τὰ καράβια μας πού νᾶχει πάρει τὸ ποθητὸ σῆμα νὰ ἀγωνιστεῖ γιὰ τὴν λευτεριά καὶ τὴν ἀνεξαρτησία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, πού τόσο δεῦτεροῖ λαοὶ ἔχουν ὑποβλέπουν ὅλα τούτα τὰ χρόνια καὶ τὸ ὑπονομεῖν.

Μὰ στὴ Μέση Ἀνατολή, τὸν πρῶτο καιρὸ ἀπὸ τὴν ὑποδούλωση τῆς Ἑλλάδας, ἐπεκράτησε φαίνεται ἓνα ἀγνὸ πατριωτικὸ κριτήριο κι' ἔτσι μπόρεσε ὁ Βασίλης Λάσκος νὰ πάρει τὴ διοίκηση ἐνὸς ὑποβρυχίου. Δὲν εἶχαν ἀκόμα ξεμπαρκάρει στὴν Αἴγυπτο τὰ μπουλούκια τοῦ Ε.Α.Μ. καὶ δὲν εἶχαν ἀκόμα ἐκδηλωθεῖ τ' ἀποτελέσματα τῆς προδοτικῆς συνοδοιπορικῆς δράσεως τῶν διαφόρων πολιτικάντηδων.

Ἐτοὶ ἔδρασε γιὰ λιγοστό, μὰ καρποφόρο εὐτυχῶς, καιρὸ τὸ ἔθνικό μας ἔμψυχο καὶ ἄψυχο ὕλικό, ποῦχε διασωθεῖ ἀπὸ τὴ ναζιστικὴ μανία κι' εἶχε διαπεραιωθεῖ στὰ λιμάνια τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, πρὶν ἐκδηλωθῶν οἱ ἐαμικὲς ὀρδὲς μέ τὰ αἷμα κινήματά τους, πού ἐπειδὴ εἶχαν πάρει τὴν πλαστὴ μορφή Ἑλλήνων πολεμιστῶν, κοντέψαν νὰ σπιλώσουν ὀθεράπευτα τὴν ἑλληνικὴ τιμὴ μπρὸς στὴν παγκόσμια Κοινὴ γνῶμη καὶ νὰ σβύσουν κι' αὐτὴν ἀκόμα τὴν πρόσφατη δόξα τῶν Βορειοηπειρωτικῶν βουνῶν.

Ἐτοὶ δόθηκεν ἡ εὐκαιρία στοὺς Κυβερνήτες τῶν σκαφῶν μας, στὸν Ἰωαννίδη, στὸ Σπανίδη, στὸ Λάσκο, νὰ δείξουν τι μπορεῖ νὰ ἐπιτύχει ὁ ἠρωϊσμός τῆς Ἑλληνικῆς καρδιάς: Κυβερνήτες σὲ γερασμένα παληοκάραβα, οἱ Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ τοῦ Ναυτικοῦ, πού μέ ζηλότυπο πόνο βλέπανε τὰ φρεσκοκαθελκυσμένα συμμαχικὰ πολεμικὰ νὰ βγαίνουνε παράλληλα στὶς περιπολίες μέ τὰ δικά μας, καταφέρανε στὸν ἐχθρό, πρὶν βυθισθοῦνε ἠρωϊκὰ, ὅσοι βυθίστηκαν, πλήγματα πού δὲν θὰ ξεγραφτοῦν στοὺς αἰῶνες ἀπὸ τὰς δέλτους τῆς συμμαχικῆς Ναυτικῆς δράσεως στὸν τελευταῖο παγκόσμιο πόλεμο.

Οἱ πιὸ πολλοὶ Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ καὶ στὰ τρία ὄπλα: Καὶ στὴν ξηρὰ καὶ στὴ θάλασσα καὶ στὸν ἀέρα, θέλουν ν' ἀφίνονται σὲ πρωτόβουλη δράση. Μόνον ἔτσι μποροῦν νὰ συγκεντρώσουν ὅλες τους τίς ἱκανότητες. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ ἔχουν ἀκόμα στὸ αἷμα τους «τὸ ριψοκί νδονο», αὐτὸ πού ὀνομάζει τὸ δημοτικὸ μας τραγούδι «ἀποκοτιά». Μιὰ τέτοια παράφρονη παρόρμηση, πού παραμερίζει κάθε λογικὴ κι' ἀσφάει κάθε προσωπικὸ κινδύνου τὴν ἀπειλή, γιὰ νὰ ὑπηρετήσει ἄμεσα καὶ δυναμικὰ τὸ ἔθνικό σύνολο, αὐτὲς οἱ ἀντρίκιες καὶ φωτεινὲς ιδιότητες τοῦ Ἑλληνοῦ ἀξιωματικοῦ μὴν περιμένουμε νὰ στεφανωθοῦν ποτὲ

ἀπὸ τὴν ψυχρὴ στρατηγικὴ κ' ἀπὸ τὸ μελετημένο καὶ «λελογισμένο» πολεμικὸ σύστημα. Δόξα ὅμως τῷ θεῷ, ποτὲ ὡσαυτὴ σήμερα, ἡ ἀλόγιση ἀποκοτιὰ δὲ μᾶς βγήκε σὲ κακὸ. Καὶ δὲ μᾶς βγήκε σὲ κακὸ ἐδῶ σὴν Ἑλλάδα οὔτε ἡ πλατεῖα ἐλεύθερη πρωτοβουλία, οὔτε ἡ παράτολμη ἀντιμετώπιση τοῦ κινδύνου, γιατί ἐδῶ καὶ ἡ ἐπιτελικὴ ἀκόμα ἡγεσία, ποὺ σοφὰ κατευθύνει τὴν πολεμικὴ μᾶς δράση, εἶναι καὶ ἡ ἴδια παράτολμη καὶ γιὰ τὸ στηρίζοντες τὰ σχέδιά της σὴν ἀποκοτιὰ τοῦ ἔμψυχου ὕλικου ποὺ πολεμικὰ διοικεῖ, ἀφίνει στοὺς ἐκτελεστὰς τῶν ἐντολῶν της μίαν ἀπίθανη γιὰ ἄλλους στρατοῦς ἐλευθερία πρωτοβουλίας.

Γιὰ τὸ δὲ μᾶς βγήκε ποτὲ σὲ κακὸ, καί, ἴσα-ἴσα, πάντα θὰ μᾶς προβάλλουν στοὺς αἰῶνες σὰν φαινόμενο δικαιομένης αἰσιοδοξίας, οἱ ἀπίθανες κ' ἀχώνευτες γιὰ ἄλλους λαοὺς ιδιότητές μας: Ἡ ἀποκοτιὰ καὶ ἡ ἀτομικὴ πρωτοβουλία.

Τελειώνοντας δὲν μπορῶ νὰ μὴ θυμηθῶ τοῦτα τὰ λόγια τοῦ Καραγάτση ποὺ γράψε γιὰ τὸ Βασίλη Λάσκο:

«Μόνον ἓνας κακὸς ψυχολόγος ναύαρχος θάδινε σ' ἓνα τέτοιον ἀξιωματικὸ τὴ διαταγὴ: «Βύθισε τὸν ἐχθρὸ καὶ γύρνα πίσω». Ὁ γνήσιος Ἑλληνας ναύαρχος θὰ τοῦλεγε: «Δὲ θά γυρίσεις πίσω, ἂν δὲν τὸν βυθίσσεις».

ΝΙΚΟΣ ΠΡΟΕΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Νεολαία τῆς Πατρίδας, ἡ καινούργια ἡ γενεὰ
Ἦλθες πάλι, ν' ἀναστήσεις χρόνια ἐνδοξα παλιὰ.
Τῆς μεγάλης τῆς Ἰδέας, εἶσαι σὺ ἐκτελεστὴς
Κι' ἓνας πρόμαχος γενναῖος μιᾶς Ἑλλάδας δυνατῆς.

Ἐνωμένοι, σ' ἓνα σῶμα, μ' ἓνα πόθο ἱερό,
Θ' ἀντικρούσουμε μὲ θάρρος καὶ μὲ τόλμη κἀθ' ἐχθρό.
Τὴν ψυχὴ μας, τὴ ζωὴ μας, εἰς τοῦ ἔθνους τὸ βωμό
Θὰ προσφέρουμε θυσία, ὅλοι δίχως δισταγμό.

Μὰ ὡς ποὺ νᾶλθει, κείνη ἡ ὥρα, θάχωμ' ἄλλη ἀποστολή,
Θ' ἀσφαλίζουμε τοῦ Κράτους τὴ ζωὴ τὴν ὁμαλή.

Τοὺς θεομῶν τῆς Πολιτείας θὰ κρατοῦμε σεβαστοὺς,
Θὰ μᾶς βλέπει σὸ πλευρὸ τῆς συνεργάτης τῆς πιστοῦς.

Ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς μας, στρατιῶτες τολμηροί,
Γιὰ τὸ ἔθνος καὶ τοὺς Νόμους, θάμαστ' ἀγρυπνοὶ φρουροί.
Τῆς Ἑλλάδας τὸ στεφάνι θὰ κρατήσουμε ψηλά,
Νὰ τὸ βρεῖ πῶς δοξασμένο ἡ μελλοντικὴ γενεὰ.

(Ἐπὼδος)

Ἀμάραντο θὰ μείνει τῆς δάφνης τὸ στεφάνι,
Ποῦ ἡ λάμψη του δὲν σβύνει, ἡ δόξα σου ὅπου φθάνει,
Λαφνοστεφανωμένη, Ἑλλάδα μας κλεινή.

Ἡ Δόξα σου θὰ γίνῃ μὲ χρόνους πῶς τρανή.

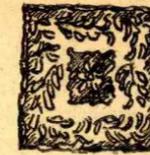
ΣΤΕΦΗΣ ΣΟΔΑΣ

Μιὰ ἀληθινὴ ἱστορία

T. T. 161

Τοῦ κ. Πάνου Σπάλα

Ἡ προετοιμασία γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς μεγάλης ἡμέρας τὴ συγκίνησε βαθεῖα. Τὸ συμπαθητικὸ πρόσωπό της συνέφισσε ξαφνικά, οἱ ρυτίδες τοῦ προσώπου της γίναν πῶς βαθεῖες, τὰ χεῖλη της τρεμούλιασαν καὶ δυὸ δάκρυα κύλισαν ἀπ' τὰ μάτια της. Εἶναι μιὰ μάνα, μιὰ Ἑλληνίδα μάνα, ἀπ' τὴς δώδεκα χιλιάδες χαροκάμενες μανάδες, ποὺ ἔχασαν τὰ παιδιά τους σὸ Ἀλβανικὸ. Τὸν εἶχε ἀποκοῦμπι γιὰ τὰ γεράματά της — ὁ γέρος της, συνταξιούχος δάσκαλος, πέθανε πρὶν ἓνα χρόνο — καὶ τώρα μένει μὲ τὴν παντρεμένη κόρη της. Τὸν ἀποχαιρέτησε μὲ ψυχραιμία καὶ μόλις συγκρατώντας τὰ δάκρυά της — «δὲν ἤθελε νὰ τὸν τρομάξει τὸ μοναχογιὸ της» — τὸ ἀπόγευμα τῆς 28 Ὀκτωβρίου τοῦ 40. Τὴν ἡμερομηνία αὐτὴ δὲν τὴν ξεχνάει ποτέ. Μόνο ποὺ σήμερα μὲ τὸ γιορτασμὸ, τοὺς σημαιοστολισμοὺς καὶ τὴς συγκεντρώσεις, τὴν ξαναθυμῆται πῶς ἔντονα, πῶς ζωντὰ. Ἔτσι ἦταν καὶ τότε μὲ τὴς σειρήνες καὶ μὲ τὴ μεγάλη κίνηση. Μὲ τὴ διαφορά ὅτι τότε μᾶς εἶχαν κηρύξει τὸν πόλεμο καὶ τώρα γιορτάζουμε τὴν ἀποθῆωσι τῆς αὐτοθυσίας τῆς Φυλῆς μας.

Τὴ βρῆκα νὰ ξεσκαλίξω κάτι γράμματα μέσα ἀπὸ να γυλιὸ ποὺ τὸν εἶχε φυλαγμένο σ' ἓνα παλιὸ μπαούλο. Τὸ εἶχα φαντασθεῖ καὶ γι' αὐτὸ εἶχα τρέξει κοντὰ της. Τὸν ἤξευρα αὐτὸ τὸ γυλιὸ. Κατεβαίνοντας τὰ παιδιά μας ἀπ' τὰ βουνά, ποὺ εἶχαν γράψει τὴς ἐπικώτερες σελίδες τῆς νεώτερης ἱστορίας μας, τῆς ἔφεραν, τῆς συφοριασμένης γρηούλας, τὸ γυλιὸ τοῦ παιδιοῦ της, τοῦ Γιαννάκη της, ποῦταν κ' ὁ ἀχώριστος φίλος ἀπ' τὰ μαθητικά μας θρανία. Τὸν εἶχε πάρει ἡ γρηούλα μὲ σφιγμένη καρδιά καὶ μὲ χέρια ποὺ ἔτρεμαν. Ἐκείνη τὴ στιγμή δὲν εἶχε βγάλει ἀχνιά, μὰ μετά... Μετά, βλέποντας τὰ γράμματα τὰ δικά της καὶ τὰ δικά του, ποὺ τᾶχε φυλαγμένα ὅλα σὸ γυλιὸ, ξέσπασε καὶ δὲν εἶχε συγκρατημὸ.

Ἐνα ὅμως ἀπὸ τὰ γράμματα τοῦ παιδιοῦ της σὰν νὰ τὴν μαλάκωσε. Τὴν ἔκανε διαφορετικὴ. Τὴν ἔφερνε σ' ἓνα σημεῖο, ποὺ δὲν ἤξερε ἂν ἔπρεπε νὰ κλαίη. Κάτι τὸ ἀνάμικτο ἀπὸ πόνο καὶ περηφάνεια τὴν πλημμυροῦσε ὅσο πέρναγε ὁ καιρὸς. Κι' αὐτὸ τὸ γράμμα τὸ βρῆκα νὰ κρατᾶ στα χέρια της, μπαίνοντας σὸ ἀπόμερο σπιτάκι της, τῆς ὁδοῦ Βουλιαγμένης. — Τὸ θυμᾶσαι; μοῦ εἶπε μὲ συγκίνηση. Ἄν τὸ θυμᾶσαι! Μὰ μποροῦσα καὶ νὰ τὸ ξεχάσω; Ἡ ἡμέρα ὅμως ποῦνε θάθελα νὰ τὸ ξαναδιαβάσω κ' ἄς εἶνε, ἄς ποῦμε, ἔτσι γιὰ μνημόσυνο. Τὸ πῆρα κ' ἄρχισα νὰ διαβάζω. Ἐκείνη σκούπισε τὰ δάκρυα ποὺ τῆς ξέφυγαν καὶ τσίτωσε τ' αὐτιά της...

T.T. 161 5η Δεκεμβρίου 1940

Ἀγαπημένη μου μανούλα,

Μὴ στενοχωριέσαι, σ' ἄφησα προσωρινά, σὰν ὅλα τ' ἄλλα παιδιά, ποὺ ἄφησαν τὴς μανάδες τους. Δὲν εἶσαι μόνη, βλέπεις. Τώρα κινδυνεύει καὶ μᾶς ἔχει ἀ-

νάγκη ἡ μεγάλη Μάνα, ἡ Ἑλλάδα. Οἱ ὑποῦλοι ἐχθροὶ μας νομίζανε πῶς δὲν εἶχε παιδιά νὰ τὴν προστατέψουν ἢ καὶ πῶς θὰ τὴν ἀφίνανε ἀνυπεράσπιστη στὰ βρωμερά τους νύχια. Πῆραν ὅμως τὴν ἀπάντησι κ' ἄρχισαμε νὰ τοὺς μαθαίνουμε τὸν ἀληθινὸ — κ' ὄχι τὸ φαινομενικὸ — πατριωτισμὸ τὸ δικό τους...

Κι' ἂν δὲν εἶχαμε νὰ παλαίψουμε μ' ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως, θὰ τοὺς εἶχαμε κ' ὅλας ἀδειάσει στὴ θάλασσα. Ἄρκει νὰ σοῦ πῶ, μανούλα, ὅτι γιὰ νὰ πιούμε λίγο νερό, ἀναγκαζόμαστε νὰ λυώνουμε τὸ χιόνι μὲς' στὰ κρᾶνη μας. Τὰ μουλάρια μας, μὴ βρίσκοντας τὰ καῦμένα τὸ σκεπασμένο ἀπ' τὸ χιόνι χόρτο, ἄρχισαν νὰ τρῶνε τὰ ξύλα τῶν ἀντίσκημων. Χθές, σὲ μιὰ νυχτερινὴ πορεία, ποὺ δὲ βλέπαμε οὔτε τὴ μῆτη μας, καθὼς προχωρούσαμε — ὅλο προχωροῦμε βλέπεις — κρατώντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, ἀποκοιμήθηκα καὶ εἶδα καὶ ὄνειρο. Ἦταν, λέει, ὁ ὀρίζοντας ἀνοιχτὸς καὶ ξάστερος, τὰ κλαριά ἀνθισμένα καὶ σ' ἓνα ὕψηλό, πολὺ ὕψηλό βράχο, ἦτανε στημένη καὶ κυμάτιζε ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία. Πλάι της ἦταν στημένος ἓνας θρόνος χρυσοῦς καὶ σὸ θρόνο αὐτὸ ἦρθε καὶ κάθισε ὁ Θεός, ἀκολουθούμενος ἀπ' τοὺς ἀρχαγγέλους καὶ τὰ Σεραφεῖμ. Ὁραῖοι ὕμνοι καὶ πῶλεμικὰ θούρια ἀκούγοντουσαν, ἐνῶ ὁ Θεὸς μὲ τὸ χέρι του, ποὺ ἀπλωνόταν σ' ὅλο τὸν κόσμον, μᾶς ἔδειχνε τὸ δρόμον μας. Κάπου ἐκεῖ κοντὰ σὲ εἶδα καὶ σένα, μάνα. Σὲ εἶδα, καὶ μετὰ σ' ἔχασα...

Ὅταν ξύπνησα, εἶπα τὸ ὄνειρό μου στοὺς ἄλλους καὶ σὸ λοχαγό. Ὅλοι τὸ βρῆκαν πολὺ καλὸ γιὰ τὴν Πατρίδα μας. Ἐσὺ πῶς τὸ βρίσκεις; Δὲν εἶμαι, βλέπεις, κοντὰ σου, γιὰ νὰ μοῦ τὸ ἐξηγήσεις. Ἐκεῖνο ὅμως, ποὺ κ' ὁ ἴδιος καταλαβαίνω, εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ἐδῶ σὸ μέτωπο βρισκόμαστε κοντὰ σὸ Θεό. Τὸ νοιώθω καλὰ αὐτὸ τὸ πράγμα, μητέρα. Κι' ὅπως μοῦ λένε κ' ἄλλοι, τὸ νοιώθουν κ' αὐτοί. Δὲν εἶναι, λοιπόν, μεγάλο, αὐτὸ τὸ πράγμα: Νὰ εἶσαι κοντὰ σὸ Θεό, νὰ τὸν βλέπεις καὶ νὰ πολεμᾶς γιὰ τὴ μικρὴ σ' ἔκτασι, ἀλλὰ καὶ τὴ μεγαλύτερη σὲ δόξα Πατρίδα τοῦ κόσμου! Τί λὲς κ' ἐσὺ μανούλα;...

Σὲ φιλῶ

Ὁ Γιαννάκης σου

Υ. Γ. Νὰ μοῦ φιλήσης καὶ τὴν ἀδελφοῦλα μου καὶ νὰ τῆς πῆς, ὅτι τὸ φυλαχτὸ καὶ τὸ πουλόβερ ποὺ μοῦ ἔστειλε, τὰ ἔλαβα ἀπ' τὴν περασμένη ἑβδομάδα. Ἡ χαρὰ μου εἶνε ἀπερίγραπτη.

Γιάννης Χ.

Ἐδῶ τελειώνει τὸ γράμμα τοῦ ἀξέχαστου φίλου μου, τοῦ σεμνοῦ παλληκαριοῦ, ποὺ ἔπεσε πολεμώντας ἐνδοξα σὲ κάποια ἀπὸ τὴς μάχες τῆς Κλεισοῦρας. Καὶ τὸ γράμμα αὐτὸ ἦταν τὸ τελευταῖο του.

ΠΑΝΟΣ ΣΠΑΛΑΣ

Τὸ ὕπαιθρο*

Τοῦ κ. Δημήτρη Σαράτου

Ὁ ἀέρας, ὁ ἥλιος, οἱ βροχές, ἡ ὑγρασία, ὁ ἠλεκτρισμός, οἱ ἀνεμοί, τὰ σύννεφα, ἡ βαρομετρικὴ πίεση, ὅλα αὐτά, συνδυασμένα με κάθε τρόπο, κάνουν τὸ κλίμα ἐνὸς τόπου. Καταλαβαίνετε πόσο λογίων κλίματα ὑπάρχουν στὸν κόσμο ἅμα σκεφτεῖτε με πόση ποικιλία εἶναι δυνατὸ νὰ βρεθοῦν κάθε φορὰ ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα σὲ μιὰ περιοχὴ ἢ καὶ σ' ὄλο τὸν τόπο, ὅπου κατοικεῖ ἕνας λαός. Τὸ κλίμα δείχνεται, φυσικά, στὸ ὕπαιθρο· καὶ τὸ ὕπαιθρο τῆς πατρίδας μας εἶν' ἀπὸ τὰ ὠραιότερα. Τὸ ἔχουν ὑμνήσει πάρα πολὺ, ἀπ' τὰ παλαιὰ τὰ χρόνια ὡς σήμερα. Οἱ ἀρχαῖοι ὄχι τόσο πολὺ, ἴσως γιατί δὲν ἔτυχε νὰ τὸ συγκρίνουν με ἄλλα ἢ καὶ γιατί τὸ πνεῦμα τους πετοῦσε γύρω σὲ σπουδαιότερα θέματα: "Ἐτσι βρίσκουμαι μόνο λίγες φράσεις, ἀρκετὰ χαρακτηριστικὲς ἄλλωστε, στὸ Θεόκριτο, στὸν Εὐριπίδη, στὸν Ἀριστοφάνη καὶ σ' ἄλλους ποιητές, λιγώτερο γνωστούς. Οἱ νεώτεροι ὅμως, ξένοι καὶ Ἕλληνες, ἔχουν γράψει ὁμορφες σελίδες. Ὁ Ἀμποῦ γράφει γιὰ τὸ ὕπαιθρο τῆς Ἀττικῆς: «Πρέπει νὰ δῆ κανεὶς τὴν Ἀττικὴ τὴν ἀνοιχτὴ σ' ὅλη τὴ λάμψη τῆς, ὅταν οἱ ἀνεμῶνες, ψηλὲς σὰν τὶς τολύπες τῶν κήπων μας, συγγέουν καὶ ποικίλλουν τὰ λαμπρὰ τους χρώματα, ὅταν οἱ μέλισσες, ροβοδόελους ἀπ' τὸν Ὑμηττό, βουίζουν ἀνάμεσα στὸς ἐλιές, ὅταν τὸ γρασίδι ὑψώνεται πράσινο καὶ θαλερὸ παντοῦ ὅπου βρίσκει λίγο χῶμα, καὶ ὅταν τὰ κριθάρια ἀνακατεμένα με λουλούδια κυματίζουν με τὸ θαλασσινὸ μπάτη. Ἐνα φῶς λευκὸ καὶ θαμπωτικὸ φωτίζει τὴ γῆ καὶ δίνει στὴ φαντασία τὸ θεῖο ἐκεῖνο φῶς με τὸ ὅποιο εἶναι ντυμένοι οἱ ἥρωες στὰ Ἡλύσια πεδία. Ὁ ἀέρας εἶναι τόσο καθαρὸς καὶ τόσο διάφανος πὸ φαινεταὶ πῶς δὲν ἔχεις παρὰ ν' ἀπλώσης τὸ χέρι γιὰ ν' ἀγγίξεις τὰ πιδ ἀπομακρυσμένα βουνά· μεταφέρει τόσο πιστὰ τοὺς ἤχους, ὥστε ἀκούονται τὰ κουνούρια τῶν ποιμνίων πὸ διαβαίνουν μισὴ λεύγα μακριὰ καὶ οἱ κρωγμοὶ τῶν ἀετῶν πὸ χάνονται στὴν ἀπεραντώσῃ τ' οὐρανῷ.

Ὁ Ρενάν, γράφοντας γιὰ τὴ ζωὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, λέγει: «Τὸ παραμικρὸ πρᾶμα, ἕνα δένδρο, ἕνα λουλούδι, μιὰ σασύρα, μιὰ χελώνα, προκαλοῦν τὴ θύμηση χιλιάδων μεταμορφώσεων πὸ ὕμνησαν οἱ ποιητές· ἕνα ρυάκι, ἕνα κοίλωμα βράχου πὸ τ' ὀνομάζουν ἄντρο τῶν νυμφῶν, ἕνα πηγάδι, ἕνα στενὸ τῆς θάλασσας πὸ τὸ περνοῦν πετώντας οἱ πεταλοῦδες καὶ τὸ διασχίζουν τὰ πιδ μεγάλα σκάφη, ὅπως στὸν Πόρο, οἱ πορτοκαλιές ἢ τὰ κυπαρίσσια πὸ ἡ σκιά τους ἀπλώνεται στὴ θάλασσα, ἕνα μικρὸ δάσος ἀπὸ πεῦκα ἀπάνω στὰ βράχια, φτάνουν στὴν Ἑλλάδα γιὰ νὰ δημιουργήσουν τὴν εὐφροσύνη πὸ ξυπνὰ ἡ ὁμορφιά. Εὐχαριστοῦνται νὰ περνοῦν τὴ νύχτα στὸς κήπους, ν' ἀκούνε τὴ φωνὴ τῶν τζιτζικιών, νὰ κάθονται κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ καὶ νὰ παίζουν τὴ φλογέρα. Ἀνέβαιναν τὸ βουνὸ γιὰ νὰ πιοῦν κρῦο νερὸ καὶ φέρ-

νοντας μαζί τους ἕνα κομμάτι ψωμί, ἕνα ψάρι καὶ ἕνα κανάτι κρασί τὸ ἔπιναν τραγουδώντας. Στὶς οἰκογενειακὲς γιορτὲς τους συνήθιζαν νὰ κρεμοῦν στεφάνια ἀπὸ φύλλα στὰ ὑπερθυρά τους καὶ στὶς δημόσιες τελετὲς τους εἶχαν τὰ ραβδιά τους στολισμένα με φύλλα· περνοῦσαν τὸν καιρὸ τους χορεύοντας ἢ παίζοντας μ' ἐξημερωμένα γίδια. Αὐτὲς ἦταν οἱ ἑλληνικὲς τέρψεις, τέρψεις φυλῆς φτωχῆς, οἰκονόμας, πὸ ἔμενε πάντοτε νεὰ καὶ κατοικοῦσε ἕναν τόπο τερπνὸ καὶ αὐτάρκη».

Ἄλλοῦ πάλι λέγει γιὰ τοὺς σύγχρονους Ἕλληνες: «Ἡ εὐθυμία, ἡ εὐχαρίστηση ἀπὸ τὴ ζωὴ εἶναι κυρίως τῶν Ἑλλήνων τέρψη. Ἡ φυλὴ αὐτὴ εἶναι πάντοτε εἰκοσι χρονῶ. Οἱ Ἕλληνες ἀγαποῦν τὴ Φύση πὸ τοὺς διδάσκει τὴν κομψότητα, τὴν εὐθύτητα καὶ τὴν ἀρετὴ. Ἡ μετρημένη φροντίδα πὸ ἔχει τὸ παλληκάρι στὸ στολισμὸ του καὶ πὸ δείχνεται με τόσο ἀθωότητα στὴν Ἑλληνίδα, δὲν εἶναι ἡ φανταχτερὴ ματαιότητα τοῦ βάρβαρου, ὁ ἀνόητος ξιπασμὸς μιᾶς νεόπλουτης γυναικῆς, ἀλλὰ τὸ ἀγνὸ καὶ λεπτὸ αἶσθημα ἀφελῶν νέων πὸ αἰσθάνονται ὅτι εἶναι τὰ νόμιμα παιδιὰ τῶν ἐφευρετῶν τῆς ὁμορφιάς. Ἀπ' αὐτὰ φαίνεται πόσο πίστευε ὁ Ρενάν πῶς ἡ Φύση ἐπηρεάζει καὶ τὸ χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου—ιδέα πὸ ἔχει ἀναπτύξει πιδ πολὺ ὁ Ταῖν, ὑποστηρίζοντας πῶς ἡ ἑλληνικὴ Φύση ἦταν ἡ αἰτία πὸ μεγαλοῦργησε τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος.

Ὡστόσο, καὶ πρὶν καὶ ὕστερ' ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς Γάλλους, καὶ ἄλλοι ἀνθρώποι τῶν γραμμάτων, Γάλλοι, Ἀγγλοὶ, Ἴταλοὶ, Γερμανοὶ καὶ Ἕλληνες ὕμνησαν τὸ ὕπαιθρό μας. Στὸν περασμένο αἰῶνα ὁ Ἀφεντούλης στὸ «Πανηγύρι τοῦ Ὀλύμπου» ἔχει περιγράψει τὶς χάρες τῶν μεγάλων βουνῶν μας· ἀργότερα ὁ Κρυστάλλης ἔχει ὑμνήσει τὶς ρηματιές καὶ τὶς βουνοκορφές τοῦ Μέτσοβου, τῆς πατρίδας του, καθὼς καὶ ὁ Παπαντωνίου τοὺς «ταπεινοὺς θάμνους» τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Καὶ ὁ κ. Δροσίνης ἔχει γράψει ἕνα ποίημα γιὰ τὸ Πήλιο, ὅπου εἶχε ζήσει μερικὰ καλοκαίρια στὰ νειάτα του. Ἀερίζει νὰ τὸ ἀναστήσουμε ἀπὸ τὸν τάφο τῆς λησμονιάς.

ΠΗΛΙΟ

Ἡ πλάση, ἡ παντοδύναμη καὶ ἀπόνετη μητέρα
Γιὰ σένα δὲν ἐστάθηγε καθόλου ἀκριβοζέρα.
Ἄν ἔδωσε σ' ἄλλο βουνὸ ψηλὸς καὶ περηφάνεια
Καὶ ἄλλο βουνὸ ἂν τὸ σκέπασε με λόγγους καὶ ρουμάνια
Καὶ ἄλλο βουνὸ ἂν τὸ πύργωσε με βράχους καὶ κοτρόνια
Καὶ ἄλλο βουνὸ ἂν στεφάνωσε ὀλοχρονῆς με χιόνια,
Μάζεψε ἀπ' ὅλα τὰ βουνὰ τὴ μοιρασμένη χάρη
τὴν ἔσιμξε καὶ σ' ἔπλασε βουνὸ—βουνῶν καμάρι!
Τοῦ ἀνθρώπου ἢ πολυμήχανη καὶ φωτισμένη γνώση
Ἄκόμα δὲν κατώρθωσε καὶ σένα νὰ ἡμερώσει·
Ἀδάμαστο, ἀνυπόταχτο, στυλώνεις τὸ κεφάλι

Καὶ ἔχεις κρυφὲς τὶς ὁμορφιές, παρθενικά τὰ κάλλη.
Ὅταν ὁ πόνος μυστικά τὰ σπλάχνα σου σπαράζει
Τοῦ πόνου ἀγνάδα ἢ καταχνιά τὴν ὄψη σου σκεπάζει
Καὶ ὅταν παλεύεις με στοιχεῖα καὶ ἀπὸ θυμὸ ξανάφτεις
θεριεύεις, ἀνταρτίζεσαι, σειέσαι, βροντᾶς, ἀστράφτεις.
Πανῶριο στὴ νεροποντὴ καὶ στὴν ἀνεμοζάλη
Πανῶριο καὶ στὴν ξαστεριά πὸ σὲ φωτίζει πάλι.
Καὶ ὅταν ἀτόφιο καὶ βαρὺ καὶ παγωμένο χιόνι
Ἀπὸ τὰ πόδια ὡς τὴν κορφή πέφτει καὶ σὲ πλακώνει
Μαρμαρωμένο φαίνεσαι, καθὼς στὰ παραμύθια...
Μὰ ἔχεις κρυμμένη τὴ ζωὴ στὰ παγωμένα στήθια
Καὶ ἅμα προβάλλει ὀλοφεγγος ὁ ἥλιος ἀπ' ἀγνάντια
Τὸ μάρμαρο σπᾶ καὶ γεννᾶ σμαράγδια καὶ διαμάντια,
Σμαράγδια τὰ ρουμάνια σου, διαμάντια τὰ νερά σου,
Ἀπλώνονται, σκορπίζονται, χύνονται ὀλόγυρά σου.
Χαρίσματα ἀξετίμητα καὶ δῶρα εὐλογημένα,
Στὰ εἰσιτέσσερα χωριά πὸ κρέμονται ἀπὸ σένα.
Καὶ δίνεις στὶς ζωὲς ζωὴ, φέρνεις στὶς χάρες χάρη,
Περὶ φανὸ καὶ σπλαχνικὸ, βουνὸ—βουνῶν καμάρι.

Ἄν θὰ πῆτε καὶ γιὰ τὴ θάλασσα τὴν ἑλληνικὴ, ἔχουν γραφεῖ ὠραιότατα πράγματα, καὶ πεζὰ καὶ στίχοι, καὶ ἀπὸ δικούς μας καὶ ἀπὸ ξένους. Παίρνω στὴν τύχη μιὰ περικοπὴ ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ συγχρόνου μας Ἀλμπέρ Τιμποντέ: «Στὴ θύμηση πὸ ἔχουμε γιὰ τὴν ἑλληνικὴ γῆ, κοιτάει πάντοτε ἡ κραυγὴ τῶν Μυριῶν: θάλασσα! Ἡ προβηγία μας συνήθεισε στὴ μεσογειακὴ ἔκταση, ἀλλὰ τὰ μάτια μας δὲν ξάνοιξαν ἀπάνω στὴ μορφιά της, πρὶν φτάσει μιὰ σταγόνα ξεπεταμένη ἀπὸ τὸ κουπί τοῦ Ὀδυσσεῦ. Τὸ πνεῦμα πὸ πλανᾶται ἀπάνω στὰ πράγματα, γιὰ νὰ τὰ σκεφτεῖ με τάξη καὶ νὰ τὰ ὀρίσει με ἀρμονία, στὴν Καρχηδόνα, ὅπως καὶ στὸ Κάντιε, στὴν Γαορμίνα, ὅπως καὶ στὴν Ἀλεξάνδρεια, ἐνθουσιάζεται στὴ θάλασσα αὐτὴ, περνώντας ἀπὸ ἕνα πέπλο ἑλληνικῆς ποιήσεως... Ταξιδεύοντας στὸ Αἰγαῖο αἰσθάνθηκα τὴν παρουσία τῶν θεῶν. Εἶχα πάρει θέση σ' ἕνα ἰστιοφόρο πὸ τραβοῦσε γιὰ τὴ Μύκονο, καὶ ἀπὸ κεῖ μιὰ βάρκα θὰ με πῆγαινε στὴ Δῆλο· μὰ ἡ φουρτούνα δὲν ἄφινε νὰ γίνει τὸ ταξίδι καὶ χρειάστηκε νὰ παραιτηθῶ ἀπὸ τὸ προσκῆνημα στὸν Ἀπόλλωνα. Τὸ ἔκανα χωρὶς λύπη σχεδόν, γιατί τὸ πλοῖο δὲ γύρισε στὸν Πειραιᾶ παρὰ ἀφοῦ προσηγγίξει καὶ ἀργοποροῦσε σὲ κάθε Κυκλάδα· καὶ τὶς μέρες αὐτές, ὅπως καὶ τὶς νύχτες, τὶς χλιαρὲς ζούσαμα ἀπάνω στὰ κύματα σὰν στὴν καρδιά ἐνὸς κρυστάλλου».

Τὸ ἄφθονο φῶς καὶ ὁ διάφανος ἀέρας δίνουν τὴ μορφιά στὸ ἑλληνικὸ ὕπαιθρο. Ὑστερα, εἶναι καὶ κάποια ἀγνότητα στὰ συστατικά τοῦ ἀέρα, ὁ ὅποιος οὔτε σκόνες ἔχει οὔτ' ἀναθυμιάσεις πὸ βρίσκονται στὶς πόλεις ἀπὸ ἐργοστάσια, ὑπνόμους κτλ. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὸ χόρταιναν: Ὀλη σχεδόν ἡ ζωὴ τους περνοῦσε ὅτὸ ὕπαιθρο καὶ πολὺ λίγο μέσα στὰ σπιτία τους, ἴσως γιατί καὶ αὐτὰ ἦταν στενάχωρα· ἐνῶ σώζονται τόσοι ναοὶ μεγαλόπρεποι καὶ βασιλικά παλάτια ἢ τὰ ἐρείπια τους, σπανιώτατα εἶναι τὰ ἐρείπια μεγάρου πὸ νὰ ἦταν κατοικία κανενὸς πλουσίου. Καὶ οἱ ναοὶ οἱ περισσότεροι ἦταν ἀστεγοὶ καὶ τοὺς ἔλεγαν γι' αὐτὸ «ὑπαίθρους» καὶ πόσα ἀνοίγματα ἀνάμεσα στὸς στύλους τους, ἀπ' ὅπου θ' ἀντίκρυζαν, ὅπως καληῶρα ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα, τὸν ὠραῖο οὐρανὸ τῆς Ἀττικῆς με τὸν Ὑμηττὸ κάτω πὸ πάντοτε «ἀκούει σκυφτὸς τὸ ἐρωτικὸ τραγοῦδι τοῦ Φαλήρου!»

Σήμερα δὲ μπορούμε νὰ ζοῦμε στὸ ὕπαιθρο, ὅπως ζοῦσαν τότε πὸ ὁ Ἀθηναῖος περνοῦσε με λίγο ψωμί, ὄσπρια καὶ καρπούς, δροσιζόταν με λίγο κρασί καὶ ντυνότανε με ἕνα χιτῶνα. Ἡ ζωὴ ἔγινε τώρα πολὺ πλοκή, με πιδ πολλὲς ἀνάγκες, οἱ ὁποῖες ἱκανοποιοῦνται με τὴν καταπληκτικὴ ἐξαπλωση τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Τέτοια πὸ εἶναι ὅμως ἡ ζωὴ, οἱ ἀνθρώποι κλείνονται στὰ ἐργοστάσια ἢ στὰ γραφεῖα τους, ὅπου περνοῦν τὶς περισσότερες καὶ καλύτερες ὥρες τῆς ἡμέρας. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ἡ νεολαία διδάσκεται σὲ κλειστοῦς χώρους, ἐνῶ τότε ἡ διδασκαλία γινόταν ἢ σὲ σκιεροῦς τόπους, κοντὰ στὰ ποτάμια, ἢ σ' εὐρυχωρότατα ὑπαίθρια «γυμνάσια», ὅπου κοντὰ στὰ γράμματα διδάσκονταν καὶ ἡ μουσικὴ καὶ ἡ γυμναστικὴ.

Ἐδῶ πὸ ἦρθε ὁ λόγος γιὰ τὰ σχολεῖα θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω πῶς καὶ σήμερα θὰ ἔπρεπε νὰ γίνεται ἡ διδασκαλία στὸ ὕπαιθρο, τὸν πιδ πολὺ καιρὸ τοῦλάχιστο, στὰ πεδινὰ καὶ στὰ νότια μέρη τῆς Ἑλλάδος. Στὰ χωριά θὰ ἔπρεπε νὰ παίρνουν τὰ παιδιὰ μερικὰ μαθήματα σὲ καμμιὰ βουνοπλαγιά ἢ σὲ καμμιὰ ρεματιά. Ἐκεῖ θὰ εἶχαν καὶ κέρδος ψυχικὸ· γιατί ὅλοι ὅσοι ἔχουν ἀσχοληθῆ με τὰ ζητήματα αὐτὰ βεβαιῶνουν πῶς στὸ ὕπαιθρο ἀναπτύσσεται πιδ πολὺ ἡ παρατηρητικότητά τοῦ παιδιοῦ, τὸ ὅποιο ξεπαρθεῖ με τὸ δάσκαλό του πιδ πολὺ (πόσες ὠραίες θύμισες δὲ μᾶς ἀφήνει γιὰ ὅλη μας τὴ ζωὴ ἕνας λόφος, ἕνα ἐωκλήσι, ἕνα περιγιάλι!).

Δὲ μπορούμε λοιπὸν ν' ἀπολαύσουμε τὸ ὕπαιθρο ὅπως στὴν ἀρχαία ἐποχὴ, οὔτε καν ὅπως στὴν προβιομηχανικὴ καὶ γι' αὐτὸ εἶναι χρόνια τώρα πὸ ὁ κόσμος ἔχει τὴν Κυριακὴ καὶ στὶς μεγάλες γιορτὲς, στὴν ἐξοχῆ. Στὸν τόπο μας εἶναι λίγος καιρὸς πὸ ἀρχίσει ἡ συνήθεια αὐτῆ· καὶ ὅσο πάει ἀπλώνεται πιδ πολὺ. Αὐτὸ πάλι εἶναι ἀνάγκη πιδ μεγάλη νὰ γίνεται ἐδῶ, ὅπου ὄλες σχεδόν οἱ πόλεις δὲν ἔχουν καθόλου ἢ δὲν ἔχουν ἀρκετοὺς ὑπαίθριους τόπους γιὰ περίπατο (πλατεῖες, πάρκα, παρτέρ κλπ.). Ὅμως στὴν Ἀμερικὴ, στὴ Μ. Βρετανία, στὴ Γερμανία, τόποι ἀπέραντοι, δενδρόφυτοι ἢ ὄχι, εἶναι προορισμένοι γιὰ νὰ παίζουν τὰ παιδιὰ, καὶ εἶναι ἀτέλειωτα τὰ παρτέρ, οἱ κήποι, οἱ πλατεῖες, ὅπου ἀνανεώνεται συνεχῶς ὁ ἀέρας καὶ ὅπου ὁ καθένας μπορεῖ νὰ τὸν χορτάσει περπατώντας ἢ καθόντας. Στὶς παλιὲς πόλεις ἔχουν γκρεμιστεῖ (ἢ γκρεμίζονται τώρα πὸ ἔχει ἀφήσει τόσα ἐρείπια ὁ πόλεμος) ὀλόκληρες συνοικίες, γιὰ νὰ γίνει μιὰ πλατεῖα ἢ ἕνας κήπος ἢ ν' ἀνοίξει ἕνας φαρδὺς δρόμος. Κάτι τέτοιο πρέπει νὰ γίνει καὶ στὴν Ἑλλάδα, καὶ σὲ παλιὲς καὶ σὲ καινούργιες πόλεις· καὶ κοντὰ σ' αὐτὰ νὰ καθιερωθεῖ πιδ γεμάτο τὸ Σαββατοκύριακο, δηλαδὴ ν' ἀρχίζει τὸ μεσημέρι τοῦ Σαββάτου. Ἐτσι θὰ μπορεῖ ὁ καθένας νὰ ζεῖ μιὰμιση μέρα τὴ βδομάδα στὸ ὕπαιθρο, εἴτε στὴν πόλη, ἂν τὸ βρίσκει, εἴτε στὴν ἐξοχῆ. Μαζὶ με αὐτὸ ὅμως πρέπει νὰ δουλεύουν ὅλοι (καὶ ἐννοῶ καὶ τοὺς ὑπαλλήλους, δημοσίους καὶ ἰδιωτικούς) ὁ χ τ ὠ ὄ ρ ε ς· καὶ νὰ μέινουν γιορτὲς μόνο οἱ μεγάλες θρησκευτικὲς (Πάσχα δυὸ καὶ Χριστούγεννα μιὰ μέρα) καὶ μιὰ Ἑθνικὴ, ὅπως ἔχουν ὅλοι οἱ πολιτισμένοι λαοί. Αὐτὴ ἡ ὀργανωμένη ὀκνηρία πὸ ἔχουμε σήμερα καιρὸς εἶναι νὰ λείψει.

Ὡσπου νὰ γίνουν αὐτὰ ὁ κόσμος ἔχει τὴν Κυριακὴ καὶ πάρα πολλὲς γιορτὲς γιὰ νὰ χορτάσει τὸ ὕπαιθρο.

* Ἐνα κεφάλαιο ἀπὸ τὸ «Γεῖα—Χαρά», τὸ βιβλίον Ὑγιεινῆς.

«Όταν ανθίζ' ή αγράμπελη κι' απλώνει τὰ κλαδιά της στο σχοίνο, στο χαμόδενο, στο πεύκο τὰ κλώνια, στα ρέματα του ποταμού, στον έγκρεμό του βράχου· κι' αγέραν, κάμπους και βουνά, την πλάση πέρα ως πέρα, γιομίζει από μωσχολιά με τόν αναασμό της», όπως είπε ο Κρυστάλλης. Και δέν είναι μόνο ή άνοιξη· και κάθε μία από τις άλλες τρεις εποχές έχει τή χάρη της στο ελληνικό ύπαιθρο.

Τι τὰ θέλετε! Στην έξοχή ο άνθρωπος βρίσκεται πιο κοντά στη Φύση· κι' έτσι κοιτάζοντας τὸ μεγαλειὸ της ξεφεύγει από τις μικρότητες που αντικρίζει στον καθημερινὸ αγώνα του για τή ζωή, γίνεται αγαθός, πιο πονετικός, πιο δίκαιος. Κι' ύστερα, στην Ελλάδα κάθε ράχη και κάθε ρεματιά έχει να μάς διηγηθεῖ κάτι από την ιστορία μας: ἐδὼ πολέμησαν παλληκάρια και σκοτώθηκαν για τήν ελευθερία, είτε στην αρχαιότητα, είτε στο 21, είτε και στις επαναστάσεις και στους πολέμους που έχει κάνει τὸ Ἔθνος από τότε ως τὸν τελευταίον, τοῦ 1940—41 που είναι τὸ κορύφωμα τῆς λεβεντιάς· παρέκει υπάρχει ἕνα μοναστήρι ή ἕνα παλιὸ σχολεῖο ή μία παλιά βιβλιοθήκη που μέσα στη στήλη της σκλαβιάς βάσταξε χρόνια και χρόνια τὴ σπύθα τῆς λευτεριάς· ἄλλοῦ γεννήθηκε ἕνας σπουδαῖος ἄνδρας, κι' ἂν έχει ή πατρίδα μας τέτοιους στη μακρά-ωνη ιστορία της! Κι' ἐπιτέλους ή εὐχάριστη συντροφιά που θὰ έχει κανείς στην ἐκδρομή, τὸ τραγούδι που θὰ πει ή θ' ἀκούσει, μιὰ ἀνατολή που θὰ κοιτάξει, μιὰ ἀκρογιαλιά που θὰ χαρεί, ἕνα ἡλιοβασίλεμα που θὰ θαυμάσει, θὰ καταυγάζουν τὴ μνήμη του και θὰ μορφαίνουν τὴ ζωή του για ὅλη τὴ βδομάδα τῆς δουλειᾶς του ή τοῦ σχολείου του. Εἶπα σχολεῖο και θὰ ἤθελα να συστήσω στους δασκάλους, ὅταν πάνε κι' αὐτοὶ με τὰ παιδιά στις ἐκδρομές, να διηγούνται κάτι από τὴν κοσμογραφία, εἶτε από τὴ ζωὴ τῶν ζῶων και τῶν φυτῶν, εἶτε από τὴν ιστορία τοῦ τόπου, εἶτε ἀκόμα κι' από τὴ μυθολογία που εἶναι χαριτωμένη γύρω από κάθε βουνό, κάθε ποτάμι και κάθε νησι τῆς Ἑλλάδος.

Πιο συστηματικά θ' ἀπολαύσετε τ' ἀγαθὰ τῆς έξοχῆς οἱ νέοι, ἂν γραφεῖτε στον προσκοπικὸ ὄργανισμό, (προσκόπων για τ' ἀγόρια, ὀδηγῶν για τὰ κορίτσια).

Ὁ Μπάντεν Πάουελ, ὁ μεγάλος Ἄγγλος Ἰδρυτὴς τοῦ προσκοπισμοῦ, ἕνα ἀπὸ τοὺς κυριώτερους σκοποῦς του ἔβαλε τὴ ζωὴ στο ὑπαιθρο, με τὴ σκέψη πὼς κι' αὐτό, μαζὺ μ' ὅλη τὴ διδασκαλία που γίνεται στα παιδιά, συντελεῖ να γίνεται ὁ νέος ἠθικός, φιλαλήθης, γενναῖος, εὐγενικός· και τέτοιος να μένει σ' ὅλη του τὴ ζωή. Κοντὰ στα παιχνίδια και τοὺς περιπάτους, κάνει ὁ ὄργανισμός αὐτός και κατασκηνώσεις, ὅπου τὰ παιδιά μαθαίνουν να ὑπηρετοῦν τὸ διπλανό τους πρῶτα και τὸν ἑαυτό τους ὕστερα· να πειθαρχοῦν σ' ἐκείνον που βρίσκεται ἐπικεφαλῆς, κι' ή πειθαρχία να ἔρχεται ἀυθόρμητη χωρὶς κανένα καταναγκασμό. Τέτιες κατασκηνώσεις κάνουν τὸ καλοκαίρι κι' ἄλλα ὡματεῖα, ὅπως ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρός, τὸ Πατριωτικὸν Ἰδρυμα, ή Κοινωνική Πρόνοια, με τὸ σκοπὸ να ὠφελήθουν, κι' ὠφελοῦνται, τὰ φτωχόπαιδα ἀπὸ τὴν καλοπέραση και τὴν αὔρα τῆς έξοχῆς, ἀλλά, φυσικά, δέν ἔχουν τὴν εὐρύτητα τῶν σκοπῶν που ἔχουν οἱ προσκοπικὲς κατασκηνώσεις.

Ἐκδρομές ὀργανώνουν και πολλὰ ὡματεῖα «ἐκδρομικά», ἀπὸ τὰ ὁποῖα μερικά ἔχουν και τμήματα στις ἐπαχίες, ὅπου δίπλα σ' αὐτὰ ὑπάρχουν και ντόπια. Ἀκόμα και ὁμάδες οικογενειακὲς ή φιλικὲς ὀργανώνουν ἐκδρομές, ἄλλοτε μακρυνές κι' ἄλλοτε κοντινές. Θὰ σύσταινα σὲ πολλές ἀπ' αὐτὲς λιγώτερο θόρυβο και πιο πολὺ τάξη. Κάμποσες ἐκδρομές ἔχουν για μοναδικὸ σκοπὸ τὸ φαγοπότι κι' ἄλλες φέρνουν μοναδικὸ ἀποτέλεσμα τὴν κούραση! Δὲ λέγω πὼς ὁ ἐκδομέας πρέπει να περνᾷ σὰν ἀσκητής, οὔτε πὼς πρέπει να χάνει τὴν ὠρα του ξαπλωμένος κάπου, ἀλλά ή πολλὴ ἀπασχόληση με τὰ γεύματα κι' οἱ κουραστικὲς πεζοπορίες τοῦ στεροῦν τὴ χαρὰ τῆς έξοχῆς κι' ἐκμηδενίζουν τὴ χαρὰ τοῦ ὑπαίθρου. Κοντὰ σ' αὐτὰ οἱ περισσότεροι ἐκδρομεῖς δὲ φροντίζουν για τὴν καθαριότητα τοῦ τόπου, ὅπου περνοῦν τὴν ἡμέρα τους κι' ἔτσι, σὲ λίγο, ὄλ' οἱ έξοχικοὶ τόποι, τῆς Ἀττικῆς τουλάχιστο, θὰ μοιάζουν με τὰ χωράφια, ὅπου ἀδειάζουν τὰ κάρρα τῆς καθαριότητος. Ὅμως ή φυσιολατρία δέν εἶναι δυνατὸ ν' ἀνεχτεῖ καμιά ἀσχημία.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΑΡΑΤΣΗΣ

Πρακτικὲς ὀδηγίες

Ἐργαλεῖα κοπῆς μετάλλου

Γιὰ τὸν τورνευτὴ, πλανιστὴ κλπ.

Τοῦ κ. Ν. Καραπατάκι

Εἰς τὰ μηχανουργεῖα ή ἐπεξεργασία τῶν μετάλλων σιδήρου, χυτοσιδήρου, χάλυβος, ὀρειχάλκου, γίνεται εἶτε διὰ κοπῆς, εἶτε διὰ μετασχηματισμοῦ τῆς ἐν λόγῳ ὕλης.

Τὰ εργαλεῖα που χρησιμοποιοῦνται για τὴν κοπὴν τῶν μετάλλων εἶναι, ὅπως ξαίρουμε, τὸ κοπίδι, ή λίμα, τὸ πρίον, τὸ τρουπάνι κτλ.

Ἄν γυρίσωμε πίσω στην ιστορία τῆς Βιοτεχνίας, θὰ δοῦμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος προσδευτικά ἐβελτίωνε τὰ πρωτόγονα εργαλεῖα, σὲ ὕλη, σχῆμα και ἀντοχή, δηλαδή ἀπὸ πέτρινα και ξύλινα σὲ χάλκινα, σιδερένια, για να φθάση στα σημερινὰ ἀτσάλινα.

Ἡ διαρκὴς αὐτὴ προσπάθεια τῆς βελτιώσεως τῶν εργαλεῖων ἀπέβλεπε σὲ τρεῖς σκοποῦς:

1ον Νὰ ἐλαττώση εἰς τὸ ἐλάχιστον τὴν μυϊκὴν δύναμιν που καταβάλλει ὁ ἄνθρωπος για τὴν κατασκευὴν ἐνὸς αντικειμένου.

2ον Νὰ μεγαλώση ή ζωὴ (ή διάρκεια χρήσεως) τοῦ εργαλείου και

3ον Νὰ γίνωνται μ' αὐτὰ πιο πολὺπλοκες και πιο μεγάλες δουλειές.

Ἐτσι εἶχε φθάσει να κατασκευασθῇ τὰ εργαλεῖα που ἀναφέραμε παραπάνω, μὰ κι' αὐτὰ ἀκόμη δέν τὸν ἱκανοποιούσαν, γιατὸ και ή προσπάθεια διαρκῶς συνεχίζονταν.

Λίγο καιρὸ πριν ἀπὸ τὰ χρόνια μας, μόλις ἀναπτύχθηκε ὁ κινητήρας και ὅταν μπόρεσε να γίνῃ προσιτός στον πολὺ κόσμο, συνδυάσθηκε ή δύναμις αὐτὴ τῶν κινητήρων (ἀτμομηχανές, βενζινομηχανές, ηλεκτρικὰ μοτέρ κλπ.), με τὰ εργαλεῖα ὥστε να παραχθοῦν τὰ λεγόμενα Μηχανικά Ἐργαλεῖα (δράπανος, τόνος, πλάνια, Φρέζα κλπ. κλπ.) που ὄχι μόνον ἀντικαθιστοῦν τὴν μυϊκὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά και ἀποδίδουν πολὺ καλλίτερα τὸ ἀντικείμενο ἀπὸ ἀπόψεως κατασκευῆς.

Τὰ μηχανικὰ λοιπὸν αὐτὰ εργαλεῖα για τὴν ἐπεξεργασία τῶν μετάλλων χρησιμοποιοῦν ἕνα πολὺ σκληρὸ μέταλλο, πολὺ σκληρότερο ἀπὸ τὴν μάζα τοῦ ἐπεξεργαζομένου μετάλλου, που παρουσιάζει μιὰ αἰχμὴ κοπτερῆ, μιὰ γωνία δηλαδή, ή ὁποῖα εἰσέρχεται ἐντὸς τῆς μάζης τοῦ μετάλλου και ἀποκόπτει εἶτε τμηματικῶς, εἶτε συνεχῶς μικρότατα τεμάχια ή λουρίδες ἀπὸ τὸ μέταλλο που ἐπεξεργαζόμεθα.

Τὸ σκληρὸ αὐτὸ μέταλλο εἶναι ὅπως ὄλοι ξαίρουμε, ἀπὸ ἀτσάλι που τοῦ δίνουμε διάφορα σχήματα και κυρίως στις γωνίες που παρουσιάζουν τὰ σημεῖα προσβολῆς τῆς μάζας.

Τὸ ἀτσάλι αὐτό, ὅπως τὸ πέρνουμε ἀπὸ τὸ ἐμπόριο, εἶναι πολὺ μαλακό, σχεδὸν σὰν τὸ κοινὸ σίδηρο.

Ἐτσι λοιπὸν ὅπως εἶναι μαλακό μοροῦμε εὐκόλα να τοῦ δώσωμε τὸ σχῆμα και τις γωνίες που πρέπει. Ὅταν τελειώσει και εἶναι ἕτοιμο τὸ βάζουμε στην φωτιά και ζεσταίνεται σιγά-σιγά ὡς ὅτου κοκκινίσῃ καλά και ἔπειτα τὸ ἀφήνουμε να κρυώσῃ πάλι, ἀλλά πάρα πολὺ σιγά. Για να πετύχουμε αὐτὴν τὴν σιγανὴ ψύξη, εἶτε τὸ ἀφίνομε μέσα στη φωτιά που σβύνει μόνη τῆς, εἶτε σὲ ἄμμο που τὴν ἔχουμε ἐπίτηδες θερμάνει πιο πρίν.

Τὴν ἐργασία αὐτὴ, δηλαδή τὸ ζεσταμα και σιγανὴ ψύξη, τὴν λέμε ΑΝΟΠΤΗΣΙ. Αὐτὸ τὸ κάνουμε για τὸν ἐξῆς λόγο. Ὅταν κατασκευάζουμε τὸ εργαλεῖο, με τὰ διάφορα κτυπήματα που τοῦ δίνουμε, εἶναι πιθανὸ μέσα στη μάζα του να δημιουργηθοῦν διάφορες σχισμὲς και γενικὰ ἀνωμαλίες στη συνοχὴ τῶν μορίων του. Αὐτὸ μάλιστα θὰ ἐκδηλωθῇ ὅταν ἐπακολουθήσῃ ή πάρα κάτω ἐργασία, δηλαδή ή σκληρύνσις τοῦ εργαλείου, ὅποτε τὸ εργαλεῖο σπάει και πολλὲς φορὲς σὲ πολὺ μικρὰ κομμάτια.

Μετὰ τὴν ἀνόπτῃς ἐπακολουθεῖ ή σκληρύνσις του, τὸ θερμαίνουμε δηλαδή πάλι σιγά-σιγά ὡστε να κοκκινίσῃ, δηλαδή να φθάσῃ σὲ μιὰ ὑψηλὴ θερμοκρασία, που θὰ δοῦμε παρακάτω, και ἀπότομα τὸ ἐμβαπτίζουμε μέσα σὲ

κρύο νερὸ (15° τὸ πολὺ) ὅποτε σκληρύνεται τόσο ὥστε δὲν τὸ πιάνει ή λίμα. Ἡ ἐργασία αὐτὴ λέγεται ΒΑΦΗ.

Ἡ βαφὴ λοιπὸν ὀφείλεται στην ἀπότομη ψύξη τοῦ χάλυβος και εἶναι αὐτὴ ή ὁποῖα τοῦ δίδει τὴν πρώτη του ποιότητα: τὴν σκληρότητα.

Τὸ εργαλεῖο ὅμως αὐτὸ εἶναι μὲν πάρα πολὺ σκληρὸ ἀλλ' ὅμως εἶναι και πολὺ εὐθραστο, δηλαδή μπορεῖ να σπάσῃ με τὸ παραμικρὸ κτύπημα ή και ἀπλῶς ὅταν πέσῃ χάμω. Σαυτὴ τὴν κατάστασι τὸ εργαλεῖο δέν θὰ μοροῦσῃε να τὸ μεταχειρισθοῦμε, γιατὶ με τὸ παραμικρὸ θὰ ἔσπανε. Για τὸ λόγο αὐτὸ προβαίνουμε σὲ μιὰ τρίτη ἐργασία κατά τὴν ὁποῖα τοῦ ἀφαιροῦμε λίγη σκληρότητα και τοῦ ἐπαναφέρουμε τὴν ἀντοχὴ του. Ἡ τρίτη αὐτὴ ἐργασία λέγεται ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ.

Για να πετύχουμε λοιπὸν τὸ σκοπὸ αὐτό, θερμαίνουμε τὸ εργαλεῖο και πάλιν σιγά-σιγά, χωρὶς ὅμως να τὸ ἀφήσουμε να κοκκινίσῃ, να φθάσῃ δηλαδή τὴν θερμοκρασία τῆς ἐπαναφορᾶς. Ἐτσι τὸ εργαλεῖο χάνει λίγη σκληρότητα, ἀλλά ἀποκτᾷ μεγάλη ἀντοχὴ. Ὅσον πειὸ μεγάλη εἶναι ή θερμοκρασία τῆς ἐπαναφορᾶς τόσο αὐξάνει ή ἀντοχὴ τοῦ εργαλείου και τόσο ἐλαττώνεται ή σκληρότης του.

Ἡ κατανάλωσις τῶν εργαλείων στο μηχανουργεῖο προέρχεται εἶτε ἀπὸ σπάσιμο, εἶτε ἀπὸ φθορὰν τῶν σημείων τὰ ὁποῖα ἐργάζονται.

Ἐὰν γίνεται μόνον φθορὰ, ἐν ἀπλοῦν ἀκόνισμα ξαναφέρει τὸ εργαλεῖο σὲ θέσι ὡστε να ἐξακολουθῇ να ἐργάζεται, ἐὰν ὅμως πρόκειται περὶ θραύσεως τότε πλέον τὸ εργαλεῖο πρέπει να ἀντικατασταθῇ.

Συμφέρον λοιπὸν εἶναι, ἀπὸ ὀικονομικῆς ἀπόψεως, να ἀποφεύγεται τὸ σπάσιμο τοῦ εργαλείου και για τὸ λόγο αὐτὸ πρέπει να δίδεται στο εργαλεῖο τὸ μέγιστον τῆς ἐπαναφορᾶς ἐν συνδυασμῶ με τὴν βαφὴν (σκληρότητα) να ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ ἔργον διὰ τὸ ὁποῖον εἶναι προωρισμένο.

Τὴν θερμοκρασία τὴν ὁποῖαν πρέπει να πάρῃ τὸ εργαλεῖο ὅταν πρόκειται να βαφῇ μᾶς τὴν δίδει ὁ κατασκευαστὴς τοῦ χάλυβος. Γιατὸ ὅταν προμηθευόμεθα τὸ ἀτσάλι πρέπει ἀπαραιτήτως να μάθουμε τουλάχιστον τὴν θερμοκρασία και τὴν βαφὴν του, και ἐὰν πρέπει να γίνῃ με νερὸ (ἀτσάλι τοῦ νεροῦ) ή ἐὰν πρέπει να γίνῃ στο λάδι (ἀτσάλι τοῦ λαδιοῦ) ή τέλος ἐὰν πρέπει να γίνῃ με ρεῦμα ἀέρος (ἀτσάλι τοῦ ἀέρος).

Πρακτικὰ ή θερμοκρασία αὐτὴ στη φωτιά ἐπάνω προσδιορίζεται, ὅταν δέν ἔχουμε τὸ εἰδικὸ θερμομέτρο, με τὸ χρώμα που πέρνει τὸ ἀτσάλι, δηλαδή στους 500°, τὸ ἀτσάλι μόλις ἀρχίζει να πέρνῃ ἕνα βαθὺ ὀκροῦρο κόκκινο χρώμα που μόλις διακρίνεται, στους 600° πέρνει χρώμα ὅπως εἶναι τὸ ὄριμο κεράσι, στους 700° πέρνει χρώμα συνηθισμένο κερασιοῦ, στους 800° χρώμα ἀνοικτοῦ κερασιοῦ, στους 900° ἕνα πολὺ ἀνοικτὸ κοκκινοκίτρινο χρώμα, στους 1000° καθαρὸ κίτρινο, στους 1200 ἀνοικτὸ κίτρινο και στους 1300° λευκὸ χρώμα.

Για να διακρίνουμε ὅμως καθαρά τὸ χρώμα του ὅταν πρόκειται να βάψουμε τὸ εργαλεῖο, πρέπει να εἴμεθα σὲ ἕνα ἡμισκοτεινὸ χῶρο, ἂν ὄχι τελείως σκοτεινὸ για να ἀποφύγουμε διάφορα σφάλματα ἐκτιμῆσεως τοῦ χρώματος ἀπὸ τὸν φωτισμὸν τοῦ περιβάλλοντος. Μαυτὸ τὸν τρόπον ἕνας καλὸς τεχνίτης μπορεῖ να ἐκτιμῆσῃ διαφορά 25°, ή ὁποῖα εἶναι ἀρκετὴ για μιὰ πολὺ καλὴ βαφὴ και μάλιστα σὲ πολὺ λεπτὰ εργαλεῖα.

Ἡ θερμοκρασία τῆς ἐπαναφορᾶς προσδιορίζεται με ἄλλον τρόπο, που βασίζεται στο ἐξῆς φαινόμενο:

Ὅταν πάρουμε ἕνα καθαρὸ κομμάτι ἀτσάλιοῦ, στιλπνὸ, και τὸ θερμάνουμε σιγά-σιγά, ή ἐπιφάνειές του ἀρχίζουν να καλύπτονται ἀπὸ μιὰ πολὺ, μὰ πάρα πολὺ λεπτὴ σκουριά, ή

(Ἡ συνέχεια στη σελίδα 99)

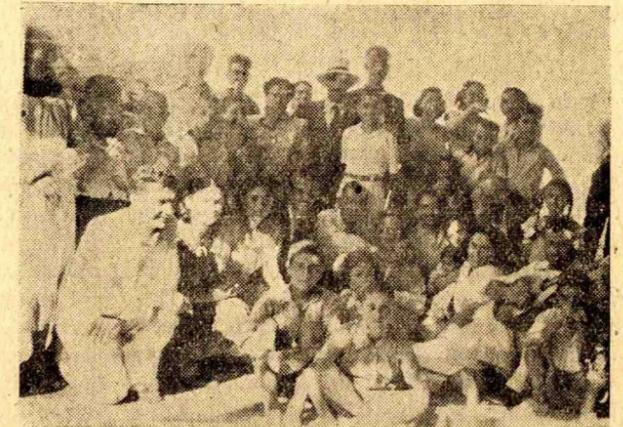
Η "ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ,, ΣΤΙΣ ΕΠΑΡΧΙΕΣ

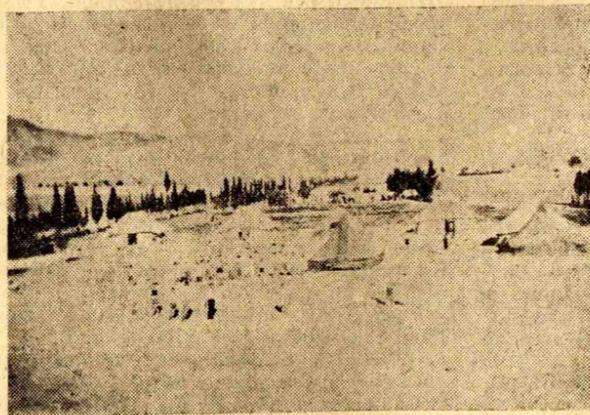
Άγισμός στην έορτή της θεμελιώσεως του κτιρίου
της «Εργατικής Έστιας» Βόλου.

Άπο την έορτή της «Εργατικής Έστιας» Θεσσαλονίκης
για την ψυχαγωγία των ήρώων τραυματιών.

Όμιλος έκδρομέων του Έργατικού Κέντρου Χαλκίδος

Κατασκήνωσις της «Εργατικής Έστιας»

Στο μαγειρείο
της «Εργατικής Έστιας»

‘Απ’ τή ζωή τών νησιών μας

Μέ τούς καλούς άνδρώπους

Της Κ^ας Σοφίας Σπανούδη

«Ω λόγια τών άνίδεων
καί τών καλών άνθρώπων!»
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Πέρασα στην Αίγινα δυό μνες για έξοχη φέτο τό καλοκαίρι. ‘Η Αίγινα είναι ένα ώραίο νησί ήλιάρδο και πρόσχαρο, αν και χωρίς πρασινάδες και χωρίς φυσικό πλοῦτο. Μά ή φτώχεια της αυτή είναι τό μεγαλύτερό της στολίδι. Τής δίνει ένα θέλητρο, μιάν άρχοντική λιτότητα και διατηρεί τήν παρθενια του νησιού άμολευτη από κάθε μικρόβιο νεοπλουτισμού. ‘Ετσι χαίρεσαι έδώ κάθε μέρα τά «ρόδινα άκρογιάλια» του Παπαδιαμάντη, άπαλόγραμμα και γελαστά, γαλάζια νερά διάφανα, που καθρεφτίζουν ως τά βάθη τους άρχαίες κολώνες, σπαρμένες έδώ κι’ εκεί στ’ άργιλλώδη βουναλάκια της παραλίας. Σπητάκια χαρούμενα, άβεστοχρισμένα, χωριουδάκια που άστράφτουν χρυσαφένια μέσα στο ήλιοπύρι, με τούς χαλασμένους άνεμόμυλους, που τούς άνταριάζουν όλη μέρα τ’ άγριοπερίστερα με τό ξεπέταμά τους. ‘Εξοχή γαλήνια και φωτερή, άξια νά ξεκουράση τά δοκιμασμένα νεύρα και τά πονεμένα κορμιά, ή Αίγινα, είναι πριν άπ’ όλα μιά έξοχη ψυχική, που γιατρεύει κάθε ψυχικό τραυματισμό με τή συντροφιά τών «άνίδεων και τών καλών άνθρώπων».

Αυτή τήν εύεργετική μαζί τους έπικοινωνία έπιζητούσα στο νησί κάθε μερα. Κι’ έζησα στιγμές άξέχαστες με τούς ψαράδες, τούς σφουγγαράδες και τούς κανατάδες της Αίγινας. Οι τελευταίοι αυτοί είναι δυναστείες όλόκληρες, όπως και στην ‘Αρχαιότητα. Οι άρχοντες της «Αιγινάας άγγειοπλαστικής» που βρίσκομε άκόμη τά ίχνη της σε κομμάτια σπασμένων άγγειών, κάθε είδους, μέσα στα χώματα τών άμπελώνων και στα νεοσκαμμένα θεμέλια τών σπητιών. Μά οι σημερινοί Γινήτες κανατάδες δέν παρουσιάζουν ούτε άποζητούν άνήσυχά καμμιά συνειδητοποιημένη τέχνη. Τούς φθάνει νά κρατούν ζηλότυπα κρυμμένο τό μυστικό της χωματένας βιομηχανίας τών κανατιών τους, που κρυώνουν τό νερό καλλίτερα κι’ άπ’ τά τελειότερα «φριζιντέρ» τών νεώτατων συστημάτων, «χωρίς νά ξεσκίζουν τ’ άντερα και τά στομάχια σαν ξυράφι».

Οι ψαράδες κι’ οι σφουγγαράδες της ‘Αίγινας είναι οι λεβέντες του νησιού. ‘Ατρομα παλληκάρια, που παραβιάσανε όλα τά μυστικά της θάλασσας τά παρθένα. Περήφανοι, σεμνοί και μετρημένοι. ‘Η θάλασσα φοβήθηκε τήν τόλμη τους και τήν άντρεία τους. Μά δε χαρίζουν εύκολα τή φιλία τους έτσι μονομιάς στον καθένα. ‘Ανάγκη πάσα νά τήν κερδίσης, δείχνοντας πως βρίσκεσαι μαζί τους σε πραγματική ψυχική συνάφεια. Κι’ αυτό τό κατώρθωσα όχι χωρίς κόπο.

Οι νησιώτες αυτοί, μέσα σ’ όλη τήν ανθρωπότητα, ξεχωρίζουν με μιάν άριστοκρατική ψυχική σφραγίδα. Μέσα στα κορμιά τους τά ήλιοποτισμένα, τά γεμάτα άντοχή στους σκληρούς άγώνες της ζωής, κρύβεται μιά ψυχή παιδιαστική, άνίδει, γεμάτη φώς και καλωσύνη. Δέν ξέρω γιατί, πολλοί άπ’ αυτούς μου φαίνονται γνή-

σιοι άπόγονοι του ‘Οδυσσέα. ‘Η Αίγινα είναι ένα νησ όμηρικό. Κι’ ό βασιλέας της ‘Ιθάκης πλανήθηκε στους μακρινούς ώκεανούς, χωρίς νά φοβηθή ποτέ τά στοιχειά. Μήπως κι’ ή ‘Ελλάδα όλη δέν είναι άπ’ τήν άρχαιότητα μιά ναυτική δημοκρατία; Αυτός είναι ό ώραιότερος τίτλος της. ‘Η ‘Αρχαία Μυθολογία δέν ζωντάνεψε έδώ, σ’ αυτές τις ίδιες θάλασσες, τόν Νηρέα και τις πενήντα κόρες του, τις Νηρηίδες με τά πράσινα μαλλιά και τά γαλάζια μάτια, και μέσ’ άπ’ αυτές δέν άρπαξε ό Ποσειδών τήν ώραιότερη, τήν άφρόλευκη ‘Αμφιτρίτη και τήν έκανε βασίλισσα του πόντου; Κι’ αυτοί οι γλάροι που πετούν τώρα κάθε στιγμή στα κύματα, δέν φέρνουν όλοζώντανο στη φαντασία τό δράμα της θεωρίας τών περιστεριών της ‘Αναδυομένης, που βγήκε άπ’ τά ίδια αυτά ελληνικά νερά, όλη φώς και άρμονία; Τους καμαρώνεις, άλήθεια, τούς Αιγινήτες αυτούς βουτηχτές με τά ήλιοκαμένα πρόσωπα και τά θαλασσοδαρμένα κορμιά, που είναι όλο μύς και τένοντες δυναμωμένους, χωρίς ίχνος πάχους. Πολλοί άπ’ τούς νέους έχουν άναδρομικές μορφές κουρσάρων, που ξεπηδούν άπ’ τά βάθη της προϊστορίας. Στην άρχή σε τρομάζουν. Μά ή χρυσή καρδιά του παιδιού που φανερώνεται στις όμιλίες του, γρήγορα σε γαληνεύει.

— Πόσες θάλασσες γνώρισες, Νικήτα! Στην Τριπολιτάνια, στο Σφάξι, στη Βεγγάζη, στην ‘Αραπιά, στη Φλόριντα. Ποιά άπ’ όλες έχει τά καλλίτερα σφουγγαρία;

— Τά σφουγγάρια της ‘Αμερίκας είναι μεγάλα και κάτασπρα. Μά είναι κακομούτσουνα και άδρυά σαν τσουγκράνες. Τά σφουγγάρια της ‘Αραπίας είναι τά καλλίτερα. Και τά δικά μας έδώ στην Κάλυμνο και στην Κρήτη, είναι μικρά, μαύρα, μά μαλακά σαν κατιφές...

— Και δέν φοβάσαι, Νικήτα, νά βουτάς μέσα στις άγριες θάλασσες; Ποιά άπ’ όλες είναι ή άγριότερη;

— ‘Η κάθε θάλασσα έχει τήν άγριάδα της. Δέν στέργει εύκολα νά της αλλάξης τήν τάξη της και τό νόμο. Θέλει τόν άνθρωπο άνθρωπο, και τό ψάρι ψάρι. Μά τί νά γίνη,.. ‘Εμείς πάμε για νά βγάλωμε τό ψωμάκι μας κι’ ό Θεός βοηθός!

— Δύσκολα βγαίνει τό ψωμάκι παιδιά μου...

— Πιό δύσκολα βγαίνει για κείνους που δουλεύουν στα έγκατα της γής, μέσα στα μεταλλεία... ‘Ο βυθός της θάλασσας έχει και τά καλά του. Δουλεύεις για λίγα λεφτά, μά ως κάτω εκεί φτάνει του ήλιου τό φώς, Δέ σου λέω, έχεις και τά σκυλλόψαρα... Μ’ άς είναι καλά τό μαχαίρι...

‘Εδώ ό καπετάνιος του σφουγγαράδικου, ό Γιαννούλης, ένας άπόμαχος σφουγγαράς με καλοκάγαθη φυσιογνωμία, μου άνιστορεί τήν άπίστευτη περιπέτεια του ‘Αλέξη του σφουγγαρά με τό σκυλλόψαρα—μιά Ιστορία παληά, που τήν γνωρίζουν όλοι στην

Αίγινα και στα γύρω νησιά, στην Πέρδικα και στ’ ‘Αγκίστρι.

— ‘Εμείς, ξέρεις, οι Γινήτες, δέν αγαπούμε και πολύ τις μάκενες (τά σκάφανδρα). Βουτάμε γδυτοί οι περισσότεροι με μιά πλόκα ως πενήντα όκάδες στη μέση κι’ άλλα βάρητα στα πόδια. Μπλούμ, μιά κι’ ίσια κάτω. ‘Αμα σημαδέψης καλά τόν σφουγγαρότοπο, σε δυό λεπτά που θά μείνης κάτω, μπορείς νά ξεριζώσης πολλά σφουγγάρια.

— Μά πως θ’ άναπνεύσης εκεί κάτω χωρίς όξυγόνο;

— ‘Ο βυθός έχει ένα δικό του κλίμα, δικό του άέρα και τόν νοιώθεις. ‘Επειτα μόλις άνοιξουν τά ρουθούνια σου και τ’ αυτιά σου και τρέξουν άζμα ξαλαφρώνεις κι’ άντέχεις δυό-τρία λεπτά. ‘Ετσι που λές, μόλις και βούτηξε ό ‘Αλέξης, με τό κεφάλι κάτω, βρίσκεται στη μέση του βυθού ένα σκυλόψαρο με άνοιχτό στόμα και τόν καταπίνει. ‘Ητανε, βλέπεις, τό άτιμο μουντάρικο, λιξεμένο από ανθρώπινο αίμα. Μά δέν του είναι βολετό νά τόν χωνέψη. ‘Απ’ τ’ όνα μέρος ή πλάκα τών πενήντα όκάδων, άπ’ τ’ άλλο ό ‘Αλέξης που είναι μεγαλόσωμος και παλληκάρι, παλεύει μέσα του με τό μαχαίρι. Τόσο που τό σκυλλόψαρο τόν ξερνά και μεις τόν άνεβάζωμε μισοπεθαμένο. ‘Εκανε μνες στο νοσοκομείο νά γιατρευτή άπό τις πληγές που του άνοιξαν τά δόντια του σκυλόψαρου. ‘Ακόμα φαίνονται τά σημάδια τους, αν και πάνε από τότες είκοσι χρόνια.

— Και ζή άκόμα ό ‘Αλέξης;

— Ζή, κερά μου, χρόνια νάχη... Είναι μιά χαρά, θά στον φέρω νά τόν ίδης.

— ‘Ο ‘Αλέξης δέν είναι ό μόνος Αιγινήτης που πάλεψε με τό σκυλλόψαρο μέσα στην κοιλιά του και γλύτωσε τή ζωή του. ‘Υπάρχει έδώ κι’ άλλος σφουγγαράς, ό Γεροντής, που τόν έσωσε από βέβαιο θάνατο άπ’ τό στόμα του σκυλλόψαρου ό ‘Αγιος Νεκτάριος, ό πολυαγαπημένος άγιος της Αίγινας. Στ’ όνομά του, όλοι οι σφουγγαράδες σταυροκοπούνται με κατάνυξι.

— Μεγάλη ή χάρη του, άγιασμένο τ’ όνομά του! Έξακολουθεί ό συνομιλητής μου. ‘Αμα πάτε άπάνω στο Μοναστήρι της ‘Αγίας Τριάδας, που έχτισε ό ‘Αγιος έδώ και είκοσι χρόνια, θά δητε μέσα στο κελλί του τό σφουγγάρι με τό σταυρό στη μέση. Σταυρό που δέν τόν χάραξε ανθρώπινο χέρι. ‘Αφού ξεριζώσε τά σφουγγάρια του κι’ ότι έκανε νά δώση τό σήμα για νά τόν άνεβάσουν, ό Γεροντής βλέπει γύρω του τά νερά νά σκοτεινιάζουν... Τό θεριό ζύγωσε ίσια άπάνω του και τό παιδί ένοιωσε πως δέν είχε έλπίδα νά γλυτώση.

— ‘Αγιέ μου Νεκτάριε! Κάνε τό θαύμα σου! Είπε μέσα του κι’ έκλεισε τά μάτια. ‘Οταν τ’ άνοιξε τό θεριό είχε χαθή... Τράβηξε τό σκοινι και μόλις τόν άνέβασαν στο καράβι έπεσε στα γόνατα κι’ εύχαριστούσε τόν ‘Αγιο του νησιού για τό θαύμα του τ’ όλοφάνερο, όταν ξαφνικά οι συντρόφοι του άρχισαν νά σταυροκοπούνται και νά φωνάζουν: ‘Ενας σταυρός έπάνω στο σφουγγάρι! Κυττάχτε τον, τί καθαρός και τί μεγάλος!

— ‘Ο ‘Αγιος τόν χάραξε! Τόν παρακάλεσα νά με γλυτώση τήν τελευταία στιγμή του κινδύνου...

— Σημάδι που άκουσε τήν προσευχή σου! Δόξα στ’ όνομά του!

Οι καλοί άνθρωποι κάνουν τό στάυρό τους. Κι’ έγώ μαζή, που τούς άκούω με δακρυσμένα μάτια.

— Μόνο ό Θεός κι’ ό ‘Αγιος—μεγάλ’ ή χάρη του! Μπορούν νά σώσουν τόν άνθρωπο στα βάθη εκείνα

τά άπάτητα από πόδι άνθρώπου. Γι’ αυτό, τήν ώρα που θά ριχτή ό βουτηχτής μέσα στο βασίλειο της θάλασσας που δέν είναι για τούς ανθρώπους, παρακαλεί τό Θεό νά μ’ ήν τόν άφήση νά χαθή. Αυτός που γνωρίζει γιατί παραβιάζει τό νόμο. Γιατί ή στερηά δέν του δίνει ψωμί για τή φαμίλια του, και βουτάει τώρα στο βυθό της θάλασσας για νά τό κερδίση. Κι’ ό Θεός λυπάται και φυλάει τούς βουτηχτάδες από κάθε άπρόβλεπτο. Στο έλεος του Θεού παραδίνεσαι μόλις βουτήξης με τό κεφάλι.

* *

‘Η Αίγινα έχει δεκατέσσερα μεγάλα σφουγγαράδικα καράβια—του Πέππα, του Γενήτσαρη, του Μαργαρώνη, του Μαίλη, του Λυκούρη κ. ά. Τά περισσότερα λείπουν τώρα στη Βεγγάζη, στην Κρήτη, στη Μάνη και στα Δωδεκάνησα. Τό καθένα άπ’ τά μεγάλα σπογγαλιευτικά είναι έφωδιασμένο με τήν καταδυτική μηχανή, μιά μεγάλη άεραντλία μ’ έξαρτήματα και σωλήνες που τροφοδοτεί μ’ άτμοσφαιρικό άέρα τό βουτηχτή όταν βρίσκεται στο βυθό. Τή μηχανή αυτή τήν έλέγχουν άυστηρότατα ειδικοί ναυτικοί στο κάθε ταξίδι, δοκιμάζοντας τά έμβολα, αν κάνουν τήν πίεση που πρέπει, κι’ αν λειτουργούν καλά τά μάνόμετρα, οι βαλβίδες και τά μαρκούτσια. Μά οι Αιγινήτες σφουγγαράδες μου έδήλωσαν άνεπιφύλακτα πως δέν αγαπούν τις «μάκενες». Βουτούν «γδυτοί» κι’ έχει ό Θεός. Είναι όμως κι’ άλλοι που φορούνε μάσκα και φόρμα λινή, όχι από καουτσούκ. Ρουφούνε τ’ όξυγόνο με μιά σφυληνά στο στόμα. «Μ’ αυτό βρωμιά» λένε οι Γινήτες, που μισούν όμως άκόμα περισσότερο τό σκάφανδρο.

— ‘Εμείς οι Γινήτες πάμε γδυτοί οι πιότεροι. Αυτό είναι πιό τίμιο και πιό παλληκάρσιο. Νά παλέψης κορμί με κορμί με τά θεριά της θάλασσας. ‘Εδώ σε θέλω!

Πόσα πράματα μαθαίνω τώρα, έγώ ή άναλάβητη, άπ’ τό στόμα αυτών τών καλών και άνίδεων άνθρώπων! Φαίνεται πως ξεξώ άπ’ τήν ‘Αραπιά» και στης Φλόριντας τις θάλασσες ύπάρχουν δάση όλόκληρα σφουγγαριών που οι δικοί μας βουτηχτές ξέρουν άκριβώς που βρίσκονται κι’ όδηγούν άκριβώς τά καράβια στο έπίκεντρό τους. Είναι οι «Λαγοφύτες» και οι «Λαφίνες». ‘Εχουν σχήματα παράξενα, σαν καμπάνες άναποδογυρισμένες. Μπαίνεις μέσα τους άλάκαιρος και σκεπάζεσαι. Μά οι δικοί μας τά ζώνονται με σκοινι και τά ξεριζώνουν με τά πόδια, Είναι άκόμα πλήθος σφουγγαριών, τά «φίνα», τά «μελάθια», οι «φόρμες», στρογγυλά και μεγάλα, που πρέπει νά τά δουλέψης πολύ για νά ξασπρίσουν.

Μιά από τις μεγαλύτερες άπολαύσεις της συντροφιάς τών σφουγγαράδων είναι τ’ άνέκδοτα της ζωής τους της πολυκύμαντης. ‘Ο κ. Λάμπρος Λυκούρης διηγείται με πολλή χάρη κι’ άναπαραστατικότητα τό άνέκδοτο του περίφημου Μπαρμπαγιάννη, του πιό παληού και καλού βουτηχτή της Αίγινας, που έξιστορεί πως του έπιτέθηκε κάποτε ένας ξιφίος στην ‘Αμερία.

— ‘Εγώ τά χούγια του τά ξέρω, λέει ό Μπαρμπαγιάννης. Μόλις δη τόν βουτηχτή, φέρνει βόλτες γύρω του, περιμένοντας νά βγάλη τήν περικεφαλαία του άπ’ τό νερό και τότες χυμάει και τόν κόβει στα δύο. ‘Ηταν ή πρώτη φορά που έβλεπα ένα τόσο μεγάλο θεριό. Τό μάτι του, μεγάλο σαν ένα πιάτο βαθύ, φωσφόριζε άπ’ τήν έπιθυμία που είχε νά με φάη. Κατάλαβα τότες

πώς ένας από τους δυό μας πρέπει να λείψει. "Η ό ξιφίς, ή εγώ! Πήρα, λοιπόν, την απόφασι. Σταμάτησα τη βαρβάρια, για να χάση το ψάρι τ' άχνάρια μου και τρύπωσα στην κοιλιά του από κάτω. Και σε μία στιγμή που το ψάρι σάσισε και με γύρευε, εγώ έχωσα με όρμη το μαχαίρι μου και το ξέσκισα άπ' το λαϊμό ως την ούρά, πέρα για πέρα. Αυτό ήταν. Το αϊμα πλημμύρησε τη θάλασσα κι' ένιωσα τόν κολαουζιέρη να με τραβά τρομαγμένος. Σε λίγο το ψάρι ψόφησε και το βγάλαμε άπάνω. "Ενας μαύρος τώγδαρε, και πουλήσαμε του κόσμου το ζύγκι. Έγώ κράτησα για ένθυμιο το άπάνω της μύτης του μόνο, και το είχα μέχρι τώρα στο σπιτί, μά μου το πήρε επί κατοχής ένας άχρόνιαστος Γερμανός.

— Ήταν μεγάλο, Μπαρμαγιάννη, το δόντι του ξιφιού;

- Μεγάλο, λέει!! Έφτάμισυ μέτρα κι' άπάνω!
- Και το ψάρι πόσο ήταν;
- Δυό φορές σάν το καϊκι μας.
- Και δέν έχουμε έδω τέτοια ψάρια έμεις;

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ

Για την... παρακμή του φθινοπώρου μιλούσαν.

— Είναι μία περίπτωση παρωχημένης ευαισθησίας, μία διάθεση ξεπερασμένη, ένα—άν προτιμάτε—άντίκρουσμα της ζωής πολύ νοσηρό, άπεκάλυψε ξαφνικά ό πιο «κατασταλαγμένος», ό πιο «λογικός» άπ' τους δυό. Και συνέχισε: —Τί είναι αυτό που λέμε φθινόπωρο, παρακαλώ; Μία χρονική περίοδος που έρχεται και ξανάρχεται με την ίδια της σταθερή μονιμότητα, με την τρομακτική μονοτονία της και θλίψη, με τα πρωτοβρόχια και το αιώσιο πέσιμο των φύλλων της, με την μελαγχολία της και τις θολές ύποψίες της... Τα ίδια σχήματα, οι ίδιες φόρμες, καμιά πρωτοτυπία, τέλος πάντων, που να έρεθίζει κάπως το ραφιναρισμένο γούστο του σημερινού ανθρώπου...

— Πολύ σωστά... έμονολόγησεν ό άλλος. Καμιά πρωτοτυπία. Μά νάχη άραγε άνάγκη πρωτοτυπίας το φθινόπωρο, άφου το ίδιο είν' αυτό που είναι και δέν αντιγράφει ούτε άπλως μιμείται καμμιά άλλη εποχή του έτους;

— Τί θέλετε να πείτε;

— Θέλω να πώ, άγαπητέ, ότι τα πάντα είναι ζήτημα ματιού κι' όχι πρωτοτυπίας. Για το φθινόπωρο δέν υπάρχει ύποθετω, τίποτα το «περασμένο» και το άδια-

— Πώς δέν έχουμε; Οι δικές μας ζαργάνες τί είναι; Άλλά βλέπεις, σε κείνα τα μέρη δέν τις τρώνε τις ζαργάνες αυτοί, και γερνάνε κι' αυξάνουνε. Άμα γερνάνε τις λένε ξιφιούς. Αυτή μπορεί και να ήτανε διακόσιοι χρονώ.

— Μά έσύ λές πως το ψάρι ήτανε δυό φορές σάν το καϊκι μας, δηλ. δεκαπέντε μέτρα. Κι' ή μύτη του έφτάμισυ. Μά ξέρω καλά πως της ζαργάνας το σώμα είναι δέκα φορές μακρύτερο άπό τη μύτη της. "Αν ήτανε λοιπόν το ψάρι δεκαπέντε μέτρα, πρέπει να κόψης τη μύτη του και να την κάνης έκατόν πενήντα πόντους μονάχα. "Η αν θέλης ν' άφήσης τη μύτη στα έφτάμισυ μέτρα, πρέπει να κάνης τις ζαργάνες δυό χιλιάδων χρόνων!

Με τέτοια χαριτωμένα άνέκδοτα περνούν έξω στη στερηά οι ώρες των καλών και των άνιδεων ανθρώπων, που είναι μία δασίς μέσα στην καυτερή βιοπάλη και στα σκληρά προβλήματα της ζωής που βασανίζουν έμας τους άνάξιους.

ΣΟΦΙΑ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ

πέραστο. Συμπληρώνει με τις άλάθευτες, στροφές του πάνω στο χορό των εποχών ένα κενό. Κι' ότι συμπληρώνει ένα κενόν, είναι άναμφιβόλως και πρωτότυπο. Άφου λοιπόν συμπληρώνει μιάν όρισμένη στιγμή της χρονικής διαρκείας, είναι και το ίδιο μιá συνεχής, μιá άναλλοίωτος πρωτοτυπία! Άλλοτε άπ' την μονοτονία αυτή, όπως την είπατε, και την θλίψη του φθινοπώρου, άπέρρευσαν τα όραιότερα φιλολογικά άριστουργήματα, οι πιο λαμπροί ζωγραφικοί πίνακες, οι πιο παθητικές συμφωνίες...

— Άλλοτε...

— Ζήτημα ματιού είπαμε. Μπας και φταίει το φθινόπωρο γιατί δέν το προσέχουμε πιά; "Η μήπως άπέβαλε την πρωτοτυπία του την αιώνια; Ποιος άλλος έκτός άπ' αυτό είναι σε θέσι να μάς μιλήσει πιο εύγλωττα για την παρακμή, για το θάνατο που ακολουθούν την κάθε άκμή; "Ενα ξερόφυλλό του μπορεί να μάς πη όσα ίσως δέν θά μάς έλεγε κι' ό πιο διαβασμένος άνθρωπος. Έκείνο που ίσως να κουράζει είν' άλλο. "Η συγή επανάληψις για μιá παρακμή. "Η «γνώσις» του φθινοπωρινού μηνύματος δημιουργεί, βέβαια τόν κόρο. "Η φθινοπωρινή όμως πρωτοτυπία είναι κάτι που θά πρέπει να το ξεχωρίζουμε. Μοιάζει κι' αυτή με την πρωτοτυπία της ανθρώπινης ζωής. Άκούσατε ποτέ, φίλτατε, για κανένα πού, άφου γεννήθηκε και ήκμασε, να μην παρήκμασε σάν κι' αυτό το ξερό φύλλο που λέμε;

— Ποτέ, άλήθεια!...

ΣΠΑΛ

Άπό τα Ειδύλλια του Θεοκρίτου

Ένας ύμνος στην Έργασία

Του κ. Νίκου Σταδάτου

"Η έργασία είναι κείνο που έξυψώνει τόν άνθρωπο. Μέσα στον κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό οργανισμό τόν βάνει σ' άνώτερη μοίρα. Και τούτο γιατί ό εργαζόμενος είναι «ή ζωή και ή δράση», ένω ό άεργος παριστά «το νεκρό και άκαρπο» στοιχείο. "Η σκέψη αυτή δέν είναι νέα. Είναι παλιά, όσο παλιά είναι και ή έμφάνιση τ' ανθρώπου πάνω στη γη. Και είναι άκόμη ιστορική διαπίστωση με την άκαμψία ιστορικού νόμου ότι οι διάφοροι λαοί διανύσανε την τροχιά τους άνάλογα με την άγάπη τους προς την έργασία. "Όσο πιο πολύ άγάπησε ένα έθνος την έργασία, τόσο και πιο ψηλά άνέβηκε. Κι' αντίθετα ή κατάπτωση του στάθηκε πάντα συνέπεια του καρκινώματος της άποστροφής προς την έργασία.

Την άλήθεια αυτή για την έργασία και την ευτυχία τ' ανθρώπου μάς την τραγουδάει σ' ένα του ειδύλλιο ό Θεοκρίτος. Για τη ζωή του μεγάλου τούτου άρχαίου Έλληνος ποιητού δέν ξέρουμε και πολλά πράγματα. Φέρεται πως γεννήθηκε κατά το 310 ή 305 π. Χ. στις Συρακούσες κι' έζησε στην Κω, στη Σικελία και στην Άλεξάνδρεια. Θεωρείται ό κυριότερος αντιπρόσωπος της «Βουκολικής Μούσης» κι' έγραψε ποιήματα που πήραν το όνομα «Ειδύλλια» άπό τη λέξη «είδος», δηλ. μικρά είδη. Σ' ένα άπ' αυτά με τόν τίτλο «Οί Ψαράδες» μάς μιλεί μ' ένα θαυμάσιο άλληγορισμό για την έργασία και τη σημασία της για τη ζωή μας. Δέν είναι δυνατόν να παραθέσω όλόκληρο το ειδύλλιο και θ' αναφέρω μόνον τα πιο χαρακτηριστικά σχετικά άποσπάσματα κατά την τόσο όραία μετάφραση που φιλοτέχνησε ό σύγχρονος ποιητής Γ. Δροσίνης. Το ειδύλλιο άρχίζει με την πρώτη εικόνα που μάς δίνει ό Ποιητής για τη ζωή των ψαράδων. Κι' είναι μιá εικόνα τόσο γνωστή σ' όσους έτυχε νάχουν δει πως ζούν οι δικοί μας ψαράδες, οι άγαθοί εργάτες της θάλασσας:

«Δυό γέροι ψαροκυνήγοι μαζί ήταν πλαγιασμένοι πάνω στα βοθρολά τα στεγνά, μεσ' την πλεκτητή καλύβα. Της ψαρκής τα σύνεργα είχαν εκεί κοντά τους, τα κοφινάκια τα ρηγά και τα μακριά καλάμια, τ' άγκίστρια, τα δολώματα, τις πετονιές, τα δίχτυα, τα βρόχια τους, και τα κουτιά και την παλιά τους βάρκα.»

"Η ζωή των δυό ψαράδων περνάει πάντα ήσυχη. Τη σφραγίζει ή άγάπη της έργασίας και της θάλασσας και τίποτε δέν ταράσσει τη γαλήνη της. Μά κάποιο πρωί τα πράγματα φάνηκαν πιο διαφορετικά:

«Δέν ήτανε μεσουρανις άκόμη το φεγγάρι κι' οι δυό ψαράδες ξύπνησαν άπ' της δουλιás την έγνοια κι' έδιώξανε τόν ύπνο τους κι' άρχισαν να μιλούνε.»

"Επειτα άπό τις πρώτες κουβέντες, ό ένας, που είχε ξυπνήσει εκείνο το πρωινό ταραγμένος κι' άνήσυχος, λέει στον σύντροφό του:

«Μην ξέρεις άπ' όνειράτα, γιατί είδα άπόψε κάτι,

κάτι καλό στον ύπνο μου και θέλω να το μάθης. Πρέπει καθώς μοιράζομεν οι δυό την ψαρκή μας, παρόμοια να μοιράζομε και τα όνειράτα μας.»

Κι' ό άλλος του άπαντά:

«Έλα, για λέγε τ' όνειρο, κι' άφου το λές σ' έμένα, στο σύντροφό σου τόν παλιό, καλά να το 'στορήσης.»

"Ετσι ό ψαράς άρχίζει να διηγείται στον πιστό σύντροφό του τ' όνειρο, που τόσο τον άνησύχησε. "Ο ειδύλλιακός Ποιητής άποδίδει την άφήγησή μ' ένα τρόπο πραγματικά θαυμαστό, όπως θαυμαστή είναι και ή μετάφραση του Δροσίνη:

«—Τό βράδυ σάν πλαγιάσαμεν άπ' τις δουλιές κορμένοι, (θυμάσαι που δειπνήσαμε και χθές καθώς και πάντα και δέν παραφορτώσαμε καθόλου το στομάχι) είδα πως τάχα καθιστός άπάνω σ' ένα βράχο τα ψάρια παραμόνευα μ' ένα μακρό καλάμι. Συντάραξα το δόλωμα, και κάποιον τρυφερούδι γλυκάθηκε κι' έτσίμπησε και πιάστηκε στ' άγκίστρι. —"Όποιος πεινά στον ύπνο του πάντα καρβέλια βλέπει κι' εγώ όλο βλέπω ψαρκές και στ' όνειρό μου άκόμη. —Λοιπόν το ψάρι επιάστηκε και μάτωσε τ' άγκίστρι κι' εγώ σφιχτά στα χέρια μου κρατούσα το καλάμι, γιατί το ψάρι έσπάραζε και το καλάμι έλύγα. Κι' είχα λαχτάρα στην καρδιά, έσάστιζεν ό νούς μου πως μ' ένα άγκίστρι τόσο δά να σύρω τέτοιο ψάρι; "Επειτα μιá τίνιαξα κι' άπόλυσα τ' άγκίστρι, για να τή νοιώση την πληγή στα σπάραχά του μέσα και σάν δέν έσπαρτάριζεν επάνω τάνασέρνω και βλέπω πλούσια πληρωμή στον τόσο μου τόν κόπο, ψάρι μεγάλο, όλόχρυσο και χρυσοπλουμισμένο. Μ' άληθινά φοβήθηκα, γιατί είπα μήπως είναι κανένα ψάρι ξωτικό και ψάρι μαγεμένο. Προσεχτικά ξεκάρφωσα τ' άγκίστρι άπό τα χείλη, μήπως τυχόν το σίδερο του ξύσει το χρυσάφι, τόρριξα άπάνω στη στεριά κι' έκαμα τέτοιον όρκο πως δε θε να πατήσω πιά στο πέλαγος το πόδι, παρά να ζήσω στη στεριά με το χρυσάφι πουζο. Και μέσ' στην ώρα ξύπνησα. Και τώρα, σύντροφέ μου, πές μου και συ τη γνώμη σου, γιατί πολύ φοβούμαι, μ' αυτόν τόν όρκο πόκανα μην πέσω σ' άμαρτία.»

"Οχι άπλη περιέργεια άλλ' άνησυχία και φόβος φαίνεται ναχουν καταλάβει τόν ψαρά με τ' όνειρο πουδε. Τί άρα γε να σημαίνει και τί πρόκειται να του συμβεί; "Όλοι οι λαοί και σ' όλες τις εποχές πίστευσαν ότι τα όνειρα μπορούν να έξηγηθούν. "Η αντίληψη αυτή υπάρχει άκόμη και σήμερα, άφου ό περιφημος «Όνειροκρίτης», που είναι μάλιστα έφεύρεση του Βαβυλωνιακού λαού, ξεφυλλίζεται με προσοχή και χαρά για την έξιχνίαση του μυστηρίου. Πάντως ή έπιστήμη, άπό τόν Άριστοτέλη ως τόν Φρόντ δέν είναι σε θέση να μάς

πει τίποτε διαφωτιστικό. Είναι άγνωστο δηλαδή αν υπάρχουν τα λεγόμενα «προφητικά όνειρα» που προαναγγέλλουν ότι κάτι θα μας συμβεί στο μέλλον. Συμβαίνει όμως πολλές φορές ή λαϊκή, δηλ. ή ανεπίσημη, σοφία να ξεπερνάει την αυτόδιατυμπανιζόμενη επίσημη σοφία της 'Επιστήμης. Κι' αυτό έγινε έδω με τον σύντροφο του ψαρά. Με το λαϊκό μυαλό του βρίσκει τη λύση και τη λέει στον ανήσυχο φίλο του. Χωρίς περιστροφές, με την αφέλεια και την απλότητα του αγαθού ανθρώπου, του δίνει την απάντηση που αισθάνεται, για να τον βγάλει από το βασανιστικό φόβο:

«—Κ' εγώ σου λέω, φίλε μου, καθόλου μη φοβάσαι, γιατί μηδ' όρκον έκανες και μηδ' ψάρι βρήκες, ήτανε ψεύτικ' όνειρο, κι' αν θές να βγής σταλήθεια, ψάρευε ψάρια αληθινά με κόκκαλα και κρέας, γιατί μ' όνειρατα χρυσά της πείνας θα πεθάνης.»

Το ειδύλλιο αυτό είναι ένας πραγματικός μαργαρίτης μέσα στη θεοκριτική ποιητική συλλογή. Μ' αυτό ο μεγάλος βουκολικός Ποιητής δέν μας τραγουδάει μόνο την ήσυχη κι' αφρόντιστη ζωή των απλών ανθρώπων

της στερηάς και της θάλασσας, καθώς κάνει μ' όλα τα τραγούδια του. Με τους «Αλιείς» μας μιλεί άλληγορικά για κάτι άλλο, που έχει πολύ μεγαλύτερη σημασία κοντά στην αντίστοιχη του ποιητικού λόγου.

Το χρυσό ψάρι του ειδυλλίου, πέρα και πάνω από την περίπτωση του ψαρά, σημαίνει στη ζωή μας κάθε όνειροπαρμένο άνθρωπο, έραστή της άεργίας. 'Ελπίδες χρυσές άνθοπλέκει, πύργους πανύψηλους χτίζει που σε λίγο θα σβύσουν μόλις τ' άγγίξει το πρώτο φως της αλήθειας. Γιατί στη ζωή μας τίποτε δέν είναι σταθερό, στερεό και βιώσιμο, όταν δέν στηρίζεται στη μόνη βάση που του εξασφαλίζει την άντοχη και τη δύναμη, στην εργασία. 'Η εργασία μας γεμίζει έλπίδες, μας τρέφει τα όνειρα, μας όπλίζει με θάρρος, μας άνεβάζει στην πραγματική εϋτυχία και μας χαρίζει τη νίκη στη σκληρή βιοπάλη. Και τη θέση αυτή για την εργασία στη ζωή του ανθρώπου ο προχριστιανικός ειδυλλιακός Ποιητής μας τη δίνει τόσο παραστατικά με το πάρα πάνω τραγούδι του. Γι' αυτό το ειδύλλιο τούτο, με το όποιο ο Θεόκριτος πλούτισε τ' άρχαία γράμματα και την άρχαία σοφία, δίκαια κι' εύλογα μπορεί να θεωρηθεί «ένας όνμος στην 'Εργασία...»

ΝΙΚ. Γ. ΣΤΑΘΑΤΟΣ

Ο Γ' ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ «ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ»

Η προθεσμία συμμετοχής στον γ' διαγωνισμό διηγήματος της «Εργατικής 'Εστίας» έληξε στις 15 'Οκτωβρίου και τα άποσταλέντα χειρόγραφα διενεμήθησαν στην Κριτική 'Επιτροπή, που την άποτελούν οι κ.κ. Πέτρος Χάρης, πρόεδρος και εισηγητής, 'Αλκης Θρούλος, Φάνης Μιχαλόπουλος και Πάνος Σπάλας.

Τα άποτελέσματα, μαζί με την εισηγητική έκθεση, θα δημοσιευθούν στο έρχόμενο τεύχος.

Η «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ»

Πώς να διαβάζουμε

Του κ. Δημ. Μάργαρη

Για την τέχνη της μελέτης και τη μέθοδο που χρειάζεται το διάβασμα έχουν γραφεί τόσα πολλά βιβλία κι' έχουν δοθεί από τους σοφούς και τους βιβλιοφίλους τόσες οδηγίες που θα μπορούσε να συγκροτηθεί όλόκληρη βιβλιογραφία πάνω σ' αυτό το θέμα.

Μελέτη και διάβασμα είναι δυο πράγματα όμοια αλλά και ξεχωριστά: Μελετά κανείς ένα επιστημονικό σύγγραμμα, ή ένα σοβαρό φιλολογικό βιβλίο, αλλά διαβάζει μιλά συλλογή από διηγήματα ή ποιήματα ή μιλά έφημερίδα.

Για τα πρώτα χρειάζεται χρόνος και κόπος μεγαλύτερος, τα δεύτερα όμως που είναι πιο εύκολα είναι και πιο άναγκαία στην καθημερινή χρήση.

Άλλά και στις δυο περιπτώσεις, όταν άνοιξουμε το βιβλίο που θα διαβάσουμε, χρειάζεται ή περισυλλογή κι' ή προσοχή μας, ή ήρεμία του πνεύματος και της ψυχής, γιατί το διάβασμα άπαραίτητα θα μας προκαλέσει τη σκέψη και θα μας άναγκάσει πολλές φορές να γυρίσουμε προς τα όπισω για μιλά καλύτερη κατανόηση. Κανένα άλλο μέσο δέν μπορεί να μας δώσει τη μόρφωση που θα άντλήσουμε από το διάβασμα. 'Η μόρφωση βασίζεται στην κατανόηση των φαινομένων, των έργων και των πλασμάτων. Ένα πνεύμα νοιώθει πάντα την άνάγκη να ξαναγυρίσει στα δεδομένα, στα στοιχεία, στα επιχειρήματα μιās συζητήσεως. 'Η πράξη του γυρισμού προς τα όπισω για μιλά καλύτερη κατανόηση ονομάζεται σκέψη. Μερικοί νεώτεροι σοφοί και λογοτέχνες φοβήθηκαν πως το ραδιόφωνο κι' ο κινηματογράφος θα καταστρέψουν και θα έξουδετερώσουν το βιβλίο. Κι' έτσι θα γυρίζαμε πεντακόσια χρόνια πίσω, στον καιρό που όλα τα ζητήματα λύνονταν με τη συζήτηση, χάνοντας το δώρο που μας έδωσε το βιβλίο, την πολυωρη γόνιμη σκέψη. Δέν κατάλαβαν όμως πως όσο πιο πολύ ο σύγχρονος άνθρωπος άκούει και βλέπει τόσο πιο πολύ θέλει να διαβάζει και να σκέπτεται.

Έτσι το διάβασμα είναι από τη μιλά μεριά άνάγνωση-ήδονη-και από την άλλη μελέτη-εργασία.

Και για τις δυο περιπτώσεις χρειάζεται ιδιαίτερη μέθοδος που διαφέρει πάντα ανάλογα με το βιβλίο που διαβάζει κανείς. 'Ο Βολταίρος κάπου ισχυρίζεται πως πολλοί για να διαβάσουν μεταχειρίζονται μόνο τα μάτια τους και ύστερα προσθέτει: 'Όλοι διαβάζουν, αλλά σπάνια το διάβασμα φέρνει καρπούς. Έτσι λοιπόν υπάρχουν πολλοί τρόποι

για το διάβασμα: Διαβάζουμε άργά, προσεκτικά, σαν με κάποια θερησκευτική εύλάβεια ή τρώγοντας και καταβροχθίζοντας κάθε τί που έχουμε εμπρός στα μάτια μας: αυτό το κάνουμε όταν διαβάζουμε αγαπημένους συγγραφείς. Έχουμε έπειτα το συνηθισμένο διάβασμα. Το διάβασμα ενός τόμου που πρωτογνωρίζουμε και που μας διασκεδάζει ή μας διδάσκει. Έπίσης το πολύ γρήγορο, το λαίμαργο διάβασμα, όταν ή διήγηση μας συγκινεί και μας τραβά, ή αντίθετα το βιαστικό, σαν να μας κυνηγάν, όταν π.χ. πρόκειται για κανένα άρθρο έφημερίδας, που λίγο μας ενδιαφέρει, ή για κάτι πρόσκαιρο και άνάξιο λόγου.

Είναι όμως και βιβλία που πρέπει να διαβαστούν σε μικρές δόσεις, κομμάτια, κομμάτια, όπως είναι οι συλλογές των γνωμικών. Το να πάρεις μονορούφι μιλά συλλογή σκέψεων ενός φιλοσόφου—λέγει ένας Γάλλος συγγραφέας—είναι πιο κουραστικό και δυσκολοχώνευτο παρά όφέλιμο. Δέν καταπίνουν την μιλά επάνω στην άλλη ένα κουτί καραμέλλες: τις γλείφουν ή τις αφήνουν να λιώσουν μιλά μιλά στο στόμα

Το φωναχτό διάβασμα—που ένας ρωμαίος γιατρός το θεωρούσε σαν μιλά από τις πιο όφελιμες για την υγεία άσκήσεις—βοηθεί πολύ στο να έντυπώνονται οι σκέψεις και οι λέξεις στη μνήμη. Αυτό το ξέρουν πολύ καλά οι ήθοιοι και όσοι θέλουν να μάθουν άπ' έξω κάτι. 'Ο γνωστός Γάλλος θεατρικός συγγραφέας 'Ερνέστος Λεγκουβέ λέγει, ότι το φωναχτό διάβασμα περισσότερο από κάθε άλλη μελέτη ξεσκεπάσει την άδυναμία του ύφους, την άκυρολεξία, την πολυλογία και τα ψεύτικα αισθήματα του συγγραφέως. Το φωναχτό διάβασμα δέν είναι μονάχα ένα δυνατό βοήθημα της μνήμης, αλλά είναι επίσης κι' ένα πολύ ζωηρό έρεθιστικό για τη σκέψη. Πολλοί μεγάλοι ποιητές και συγγραφείς δέν έσύνθεταν ποτέ χωρίς ν' άπαγγέλλον δυνατά.

Το να βάνουμε να μας διαβάζουν άλλοι είναι μιλά μέθοδος που μάλλον πρέπει να την αφήνουμε για τους άρρωστους και τους τυφλούς. Πολλοί περίφημοι βιβλιόφιλοι και άνθρωποι των γραμμάτων καταδικάζουν τον τρόπο αυτόν του διαβάσματος δια μέσου άλλου. Ποτέ δέν μπορεί ο άλλος, που σάς διαβάζει, να σάς δώσει εκείνο, που θα αισθανόσαστε αν ο ίδιος το διαβάζατε άπ' εϋθείας. 'Η άπαγγελία, ο τόνος της φωνής, οι διακοπές πολλές φορές εκεί

που δεν πρέπει, ο χρωματισμός κόβουν την προσοχή, πνίγουν το αίσθημα του διαβάσματος και η ευχαρίστηση που περιμένε κανείς απ' αυτό καταντά μαρτύριο.

* *

Στις φιλολογικές μελέτες δεν ωφελείται κανείς παρά από εκείνο που τον ευχαριστεί και τον διασκεδάσει. Γι' αυτό πρέπει σ' αυτές ν' ακολουθεί το γούστο του. Καμιά ιδέα και κανένα συναίσθημα δεν μπορεί να μείνει σ' εκείνον που διαβάζει κάθε τι που δεν του άρσει και δεν τον ευχαριστεί. Πολύ λίγο μπορούμε να ωφεληθούμε από βιβλία που δεν μας τραβούν. Καθένας επομένως πρέπει να διαλέγει ότι του άρσει. Υπάρχει άλλωστε τόση αφθονία και ποικιλία βιβλίων... Άλλά σ' αυτήν την περίπτωση χρειάζεται, για τους ανθρώπους που θέλουν να μάθουν και να παιδευθούν, και μια προσοχή και λίγη ύπομονη. Πολλοί αποφεύγουν βιβλία που τα θεωρούν στρουφνά και δεν μπορούν να τα εννοήσουν. Άλλά αν προσπαθούσαν να τα καταλάβουν, λίγοι θα παραπονούντο για τη στενοκεφαλιά τους.

Το πιο σπουδαίο λοιπόν είναι το διάλεγμα για διάβασμα θέματα που μας ενδιαφέρουν. Γι' αυτό άμα ένα βιβλίο, αφού διαβάσεις καμιά είκοσαριά σελίδες του, καταλάβεις πως δε σε τραβά, πρέπει να τ' αφήσεις.

Η ζωή σήμερα που είναι γεμάτη αγωνίες και που αναγκάζει τον άνθρωπο να διεκπεραιώνει κάθε υπόθεσή του βιαστικά και γρήγορα, και που θέλει να συντομεύει κάθε απόσταση είτε στο γεωγραφικό διάστημα είτε στη διανοητική σφαίρα, δεν είναι ευνοϊκή για τις εκτεταμένες μελέτες και τα πολύτομα βιβλία. Οι αναγνώστες φοβούνται πολύ τα έργα που απαρτίζονται από πολλούς τόμους. Και αυτό είναι πολύ φυσικό. Είναι σαν να επιβιβάζεσαι για μακρινό ταξίδι αντι να κάμεις εκδρομή μίας μέρας.

Τα εκτεταμένα μυθιστορήματα—εκτός από τις επιφυλλίδες των εφημερίδων και τις μικρές συνέχειες των περιοδικών, που τις καταπίνει κανείς κομμάτι κομμάτι—διώχνουν τους αναγνώστες. Ο διευθυντής μίας δανειστικής βιβλιοθήκης της Νέας Υόρκης, από τις παρατηρήσεις που έκαμε, κατά την πολύχρονη εξάσκηση του επαγγέλματός του, έσημείωσε τα ακόλουθα:

«Όταν ένα οποιοδήποτε έργο είναι πολύτομο, ο δεύτερος τόμος διαβάζεται λιγότερο από τον πρώτο, ο τρίτος λιγότερο από το δεύτερο και ούτω καθεξής». Και για παράδειγμα αναφέρει τους έξη τόμους από την αγγλική μετάφραση του «Υποκόμητος της Βραζελόνης» του Άλ. Δουμά. Ο 1ος τόμος είχε 31 αναγνώστες· ο 2ος 30, ο 3ος 24, ο 4ος 22, ο 5ος 21, ο 6ος 16. Οι τρεις τόμοι της «Γαλλικής Έπανα-

στάσεως» του Καρλάυλ είχαν, ο 1ος 18, ο 2ος 10, ο 3ος 8 κτλ. Και όλοι οι εκδότες συμφωνούν ότι στο βιβλιοπωλείον δεν συμφέρουν τα έργα που αποτελούνται από πολλούς τόμους. Τα μονότομα πωλούνται στο μισό χρονικό διάστημα από τα δίτομα και στο τρίτο από τα τρίτομα κτλ.

* *

Για κείνους που ζούν μέσα στα βιβλία, στα έντυπα και στα χειρόγραφα κι' ασχολούνται με συχνές έρευνες «ή τέχνη του ξεφυλλίσματος» είναι άπαράιτητη.

Πώς να πληροφορηθούν γρήγορα και σύντομα για το περιεχόμενο και την αξία ενός έργου: Μια ματιά λοιπόν στον πίνακα των περιεχομένων και στο προοίμιο και άμέσως έμαθαν-έκεινο που ήθελαν.

Έτσι έκανε ένας σοφός Φλωρεντινός βιβλιοθηκάριος. Όταν έπεφτε στα χέρια του ένα βιβλίο—γράφει ένας βιογράφος του—έξετάζε πρώτα τον τίτλο και την τελευταία σελίδα· έπειτα περνούσε βιαστικά τα προοίμια, τις αφιερώσεις, τους πίνακες των περιεχομένων και κάθε μια από τις κυριότερες υποδιαιρέσεις, και τότε είχε ιδεί άρκετά για να μπορεί να αποφανθεί, όχι μόνο για το περιεχόμενο του βιβλίου, αλλά ακόμη και για τις πηγές που μεταχειρίστηκε ο συγγραφέας. Σχετικά με τα προοίμια και τους πίνακες των περιεχομένων και την αξία τους, δανειζόμαστε μερικές σκέψεις από το Θεόφιλο Γκωτιέ, όπου κάτω από τη φαντασία και το άστείο ύπάρχει το σοβαρό και το πραγματικό: «Δεν ξέρω αν έχετε την ακαταδεξία να μη διαβάζετε τα προοίμια, αλλά θέλω να πιστεύω το έναντίο, προς τιμή της νοημοσύνης και της εδθηκρικής σας... Έγώ, για τον έαντό μου—και σας προτείνω να δεχθήτε το σύστημά μου—διαβάζω μονάχα τα προοίμια και τους πίνακες των περιεχομένων, τα λεξιλόγια και τους καταλόγους των ονομάτων και πραγμάτων που βρίσκονται στο τέλος του βιβλίου. Είναι πολύτιμη οικονομία χρόνου και κόπου· όλα βρίσκονται εκεί, οι λέξεις, οι ιδέες. Το προοίμιο είναι ο σπόρος· ο πίνακας των περιεχομένων ο καρπός· τα έν τῷ μεταξύ φύλλα τα πηδῶ, γιατί δε μου χρησιμεύουν. Τί θα ιδῶ εκεί; φράσεις και ύφος. Τί μ' ενδιαφέρει!» κτλ.

Υπάρχουν αναγνώστες, που διαβάζουν μόνον για να βρουν και να μαζέψουν ώραια γνωμικά και ώραϊες εκφράσεις, τις οποίες ύστερα μεταχειρίζονται στη δική τους εργασία. Είναι καθῶς οι μέλισσες που πετούν από άνθος σε άνθος και ρουφούν ότι καλύτερο βρουν για να κάνουν έπειτα απ' αυτά το μέλι τους.

Αυτός ο Βολταίρος έγραφε στην Καν Στάελ: «Περνώ τη ζωή μου, γυρεύοντας πολύτιμες πέτρες μέσα στην κοπριά, και όταν τις βρίσκω τις βάνω κατά μέρος, και μ' αυτές κάνω τη δουλειά μου. Γι'

αυτό πολλές φορές και τα κακά βιβλία είναι πολύ ωφέλιμα».

Άπό την ανάγκη να ψάχνουμε σε βιβλία ή σ' έπίσημα έγγραφα για να πετύχουμε καμιά έρευνά μας, ή ν' ανακαλύψουμε ένα όνομα π. χ. ή μια χρονολογία, μια φράση, μια σκέψη, μια παραπομπή, το μάτι άσκειται και τελειοποιείται σ' αυτό το μηχανισμό κι' αποκτά συχνά μια καταπληκτική ικανότητα. Ο Άγγ. Τιερρύ, ο περίφημος ιστορικός και μεγάλος έρευνητής το έπιβεβαίωσε στον έαντό του, πριν χάσει το φῶς του, πράγμα που δεν τον απέλπισε ούτε του έκοψε το ζήλο της σπουδής. «Έχοντας ανάγκη—γράφει κάπου—να καταβροχθίσω μεγάλες σελίδες, σε σχήμα φύλλου, για να πάρω από κει μια φράση και πολλές φορές μια λέξη μέσα σε χίλιες, τα μάτια άπόκτησαν μιάν εύκολία, που τη θαυμάζω και που μου είναι δύσκολο να εξηγήσω την εύκολία δηλαδή να διαβάζω σαν από ένστικτο, και να συναντώ σχεδόν άμέσως το μέρος που μου χρειαζόταν. Θαορείς πως όλόκληρη ή ζωική δύναμη συγκεντρονόταν σ' ένα μόνο σημείο.

Την εύκολία αυτή μπορούμε να την συναντήσουμε σ' όλους τους ιστορικούς συγγραφείς και ιστορικούς έρευνητές που με γρήγορες ματιές μέσα στις σελίδες των βιβλίων ή των εγγράφων διαβάζουν, όπως οι δικηγόροι διαβάζουν ένα φάκελλο δικογράφων, με την θαυμαστή εκείνη έμφυτη γνώση, που τους κάνει να βρίσκουν στη στιγμή τα μέρη που τους χρειαζόνται, σαν τα χωρία αυτά να ήταν γραμμένα με κόκκινο μελάνι.

* *

Η ζωή του ανθρώπου είναι τόσο σύντομη κι' ο αριθμός των ώραϊων βιβλίων, των βιβλίων που πρέπει ή που έπρεπε να διαβάσει κανείς είναι τόσο μεγάλος, που μόνο τ' άριστουργήματα πρέπει να παρακολουθεί. «Διαβάζει ο κόσμος πάρα πολλά βιβλία μέτρια, με τα όποια χάνει τον καιρό του και από τα όποια δεν ωφελείται», έλεγε ο Γκαίτε στον Έκκερμανν.

Δεν πρέπει να διαβάζει κανείς παρά μονάχα εκείνα που θαυμάζει. Και είναι καλό ή άνάγνωση να ποικίλλεται, αλλά πρέπει να γίνεται με μέθοδο και

δχι στην τύχη και με άταξία. Καλή μέθοδος είναι να διαβάζει κανείς πρώτα-πρώτα τα βιβλία της έπιστήμης του ή της δουλειάς του κι' έπειτα να ξεκουράζεται διαβάζοντας συγγραφείς ονομαστούς, από κείνους που συνδυάζουν το ευχάριστο με το ωφέλιμο.

Άλλά ότι δήποτε κι' αν διαβάζετε ή ξεφυλλίζετε πρέπει να είσθε έτοιμοι να σημειώσετε κάθε τι που μπορούσε να συναντήσετε ενδιαφέρον για τις εργασίες σας, και γι' αυτό πρέπει να έχετε μαζί σας πρόχειρα πάντα μολύβι και δελτά ή σημειωματάριο. Άκόμη κι' όταν διαβάζετε εφημερίδα, μυθιστόρημα, οποιοδήποτε δημοσίευμα, μπορεί να συναντήσετε κάτι που σας ενδιαφέρει, κανένα μέρος που ν' αξίζει και να σχετίζεται με τις έρευνές σας και τις σπουδές σας, και που ύστερότερα μπορούσε να σας λυπήσει πολύ που το αφήσατε να σας φύγει. Αυτό είναι το μόνο μέσο να ωφεληθείτε από τα διάβασματά σας. Ποτέ να μη έμπιστευόσαστε στη μνήμη σας, ότι όταν το χρειαστείτε μπορείτε να θυμηθείτε εκείνο που συναντήσατε στο διάβασμά σας και σας έκίνησε το ενδιαφέρον. Ο χρόνος θα το σβύσει, θα το εξαλείψει από τη μνήμη και θα σας μείνει ή στενοχώρια που δεν το συζητήσατε. «Το διάβασμα κι' ή μελέτη—λέγει ο Άντρέ Μωρουά—πρέπει να γίνεται με το μολύβι στο χέρι, εκτός αν ο αναγνώστης έχει εκπληκτική μνήμη—πράγμα πολύ σπάνιο. Είναι μάταιο να διαβάζει κανείς αν καταδικάζει τον έαντό του να ξαναδιαβάζει κάθε φορά που θέλει να ξαναγυρίσει στο θέμα. Αν μου έπιτρέπεται—λέγει—ν' αναφέρω το δικό μου πρόγραμμα, όταν διαβάζω ένα ιστορικό βιβλίο, γράφω πάντοτε στην πρώτη ή την τελευταία σελίδα μερικές λέξεις που δείχνουν τα ουσιαώδη θέματα του έργου. Κατόπιν, κάτω από κάθε μια απ' αυτές τις λέξεις, γράφω τους αριθμούς των σελίδων που παραπέμπουν στα σημεία που έπιθυμώ να συμβουλευθῶ, όταν τα χρειαστῶ, χωρίς να είμαι υποχρεωμένος να ξαναδιαβάσω όλόκληρο το βιβλίο». Και συμπεραινει ο ίδιος Γάλλος συγγραφέας, ότι ή τέχνη του διαβάσματος είναι κατά μέγα μέρος ή τέχνη του να ξαναβρίσκουμε τη ζωή στα βιβλία και ή τέχνη του να κατανοούμε καλύτερα τη ζωή χάρις στα βιβλία.

ΔΗΜ. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

Καθιερώνουμε από το τεύχος τουτο ειδικήν σελίδα, στην οποία θα δημοσιεύονται σε γλώσσα απλή και εν συντομία οι σπουδαιότεροι Νόμοι, αποφάσεις και έγγραφα, που ενδιαφέρουν τους εργαζομένους. Άλλα θα είναι σαν ειδήσεις και άλλα σαν πρακτικές συμβουλές.

— ΑΠΟΥΣΙΑ ΜΙΣΘΩΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ. Ο Άρειος Πάγος δέχθηκε (απόφαση 190)48) ότι ο υπάλληλος που απουσιάζει από την εργασία του περισσότερο από όσο ορίζει στο άρθρο 5 § 3 ο Νόμος 2112) 1920 (όπως το ερμηνεύει το άρθρο 3 του Νόμου 4558), πώς μπορεί ν' απουσιάσει ο μισθωτός, όταν αρρωστήσει, θεωρείται πως έφυγε μονάχος του από την εργασία του και δεν έχει δικαίωμα να ζητήσει αποζημίωση απ' τον εργοδότη του.

— Είναι δε τα χρονικά διαστήματα που ορίζει ο Νόμος (άρ. 3 Νόμου 4558), τα εξής:

- α) Ένα μήνα μπορεί ν' απουσιάσει ο μισθωτός που έχει εργασθή μέχρι 4 χρόνια.
- β) Τρεις μήνες εκείνος που έχει εργασθή περισσότερο από 4 χρόνια, όχι όμως και περισσότερο από 10.
- γ) Τέσσερους μήνες εκείνος που έχει περισσότερο από 10 και λιγώτερο από 15 χρόνια.
- δ) Όσοι έχουν πάνω από 15 χρόνια, 6 μήνες.

— ΤΙΝΟΣ ΜΙΣΘΩΤΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΒΟΗΘΟΙ ΤΣΑΓΚΑΡΑΔΩΝ. Το Υπουργείο Εργασίας ζήτησε τη γνώμη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (έγγραφο 32802) 48) για το χαρακτηρισμό των βοηθών των καρφάδων των τσαγαράδων. Ρωτάει δηλαδή, ποιανού είναι μισθωτοί οι βοηθοί, του κάλφα ή του εργοδότη;

— Γιατί από τον καθορισμό του ζητήματος αυτού, θα καθορισθή και το από ποιόν θα παίρνουν οι βοηθοί την άδειά τους, το επίδομά τους όταν πάνε στρατιώτες ή την αποζημίωσή τους όταν απολυθούν απ' τη δουλειά τους.

— Σύμφωνα με τη γνώμη του υπουργείου, την οποία εκθέτει στο παραπάνω έγγραφό του, εργοδότης του βοηθού πρέπει να είναι ο επιχειρηματίας (δηλ. ο μαγαζάτορας) και όχι ο κάλφας.

— ΑΠΟΔΟΧΕΣ ΕΡΓΑΤΩΝ ΣΑΠΩΝΟΠΟΙΑΣ. Το Υπουργείο Εργασίας λέει ότι (έγγραφο 25889)48) όσα δίνονται σε είδος στους εργάτες ελαιουργίας και σαπωνοποιίας (2 οκάδες λάδι, 1 οκά σαπούνι) πρέπει να εξακολουθήσουν να δίνονται από τον εργοδότη και μετά την υπογραφή της Συλλογικής συμβάσεως, γιατί σκοπός εκείνων που την υπογράψανε ήταν να κανονίσουν τους εις χρήμα μισθούς και όχι να καταργήσουν τους εις είδος μισθούς όπου συνηθίζονται.

— ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑ ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ ΟΔΗΓΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ. Επίσης σε έγγραφό του (αριθ. 29210)48) λέει ότι, στους οδηγούς αυτοκινήτων, για τις ημέρες που δουλεύουν έξω απ' την έδρα τους, πρέπει να δίδεται χώρα από τα οδοιπορικά έξοδα και παραπινιστή αποζημίωση για κάθε νυχτιά που θα περάσουν έξω από τον τόπο που τακτικά εργάζονται, 1 ακόμη μεροκάματο.

— ΠΡΟ-ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΑΤΟΧΗΣ ΟΔΗΓΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ. Επίσης στο έγγραφο 31417)48, λέει ότι,

ο χρόνος που δούλεψαν κατά την κατοχή, οι εργαζόμενοι σε λεωφορεία, αναγνωρίζεται σαν πραγματικός χρόνος υπηρεσίας και λογαριάζεται για την προσαύξηση του μισθού.

— 75 ο)ο ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΚΑΙ 25 ο)ο ΝΥΚΤΕΡΙΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΔΗΓ. ΑΥΤ)ΤΩΝ. Άκόμα ότι, το 75 ο)ο, εργασίας της Κυριακής, λογαριάζεται με βάση ολάκερες τις αποδοχές του προσωπικού του λεωφορείου, δηλαδή, του βασικού μισθού, των επιδομάτων οικογενείας, πενταετίες κ.λ.π. και ότι το 25 ο)ο για νυκτερινή εργασία δίνεται σε κείνους που εργάζονται μετά τις 10 το βράδυ ως τις 6 την αύγή.

— ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟΛΥΟΜΕΝΩΝ ΑΠ' ΤΟ ΣΤΡΑΤΟ. Συγκροτήθηκαν οι επιτροπές για την υποχρεωτική τοποθέτηση σε εργασίες εκείνων που απολύθηκαν από το στρατό, σύμφωνα με όσα ορίζει ο Νόμος 751)48.

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΡΙΣΜΟ ΑΠΟΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ. Τα πιστοποιητικά που χρειάζεται να έχη ο στρατιώτης που απολύθηκε από το στρατό για να τοποθετηθή σε δουλειά, είναι τα παρακάτω:

- 1) Βεβαίωση του Γεν. Επιτελείου Στρατού, ή του Υπουργείου Στρατιωτικών, ή της μονάδος, που να φαίνεται ότι έχει ο ενδιαφερόμενος τα προσόντα του Νόμου 751.
- 2) Πιστοποιητικό που να φαίνεται ο τόπος που καθόταν μόνιμα ο ενδιαφερόμενος προτού στρατευθή, από την άστυνομία.
- 3) Πιστοποιητικό νομιμοφροσύνης από την άστυνομία.
- 4) Πιστοποιητικό ποινικής καταστάσεως.
- 5) Πιστοποιητικό του Δημοσίου Ταμείου που να φαίνεται απ' αυτό, ότι δεν παίρνει ο ενδιαφερόμενος σύνταξη απ' το Δημόσιο πάρα πάνω από 2500 προπολεμικές δραχμές.
- 6) Πιστοποιητικό της Εφορίας ότι δεν είναι εύπορος.
- 7) Υπεύθυνη δήλωση που να λέη ότι δεν πήρε σύνταξη από οργανισμό ή Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου ή από άλλη πηγή, ανώτερη από 2500 προπολεμικές δραχμές.
- 8) Πιστοποιητικό ότι είναι άνεργος.

— ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΗ Ο ΑΠΟΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΟΡΙΣΘΗ. Τα προσόντα, που πρέπει να έχη κανείς για να διορισθή υποχρεωτικά σε επιχείρηση, είναι τα εξής:

- 1) Αν είναι ανάπηρος διορίζεται, έστω και μιά μέρα αν έχη στο στρατό.
- 2) Το ίδιο, αν είναι τραυματίας ή έλαθε από κακουχίες της επιστρατεύσεως και βγήκε άνικανος.
- 3) Μπορούν να διορισθούν όσοι έχουν το λιγώτερο από τον καιρό της απελευθερώσεως, 12 μήνες πραγματική

Ο ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ

Απ' αυτό το τεύχος καθιερώνεται ειδική στήλη αλληλογραφίας του εργαζομένου με την «Εργατική Έστια». Κάθε εργαζόμενος θα μπορεί ελεύθερα ν' απευθύνεται για κάθε ζήτημά του, που σχετίζεται με την εργασία του και να ζητάει πληροφορίες που του χρειάζονται από τον ειδικό συνεργάτη μας. Άκόμα θα μπορεί να εκφράζει και κάθε παράπονό του, σχετικό με την εργασία του, με την βεβαιότητα ότι θα προσπαθούμε να το θεραπεύσωμε με κάθε τρόπο.

Γ. ΚΑΡΑ (Θεσσαλονίκη).— Η άδεια δεν μπορεί να ζητηθή σε χορήμα. Ο σκοπός του νόμου 539)45 είναι να αναπαυθή ο εργαζόμενος. Ο εργοδότης που δεν δίνει την άδεια έχει ποινές.

Β. Β. (Αργίνο).— Ο εργοδότης που έχει ένα μόνο στη δουλειά του, υποχρεούται να του δώση επίδομα όταν στρατευθή. Με τη διαφορά ότι θα του δώση μικρότερο επίδομα. Αφού λοιπόν ο γυιός σας είχε ένα χρόνο υπηρεσία πριν στρατευθεί, ανήκει στην κλάση 1942 και σας συντηρεί, θα πάρη ως επίδομα το μισό του μισθού του, αντί τα δύο τρίτα που θα έπαιρνε αν εργαζότανε σε κατάσταση που διατηρεί πάνω από τρεις μισθωτούς (Ν. 519)48).

ΕΡΓΑΤΗΝ (Γύθειο).— Αφού έχετε πάρα πάνω από 5 χρόνια, συνέχεια, στο εργαστήριο και απολυθήκατε χωρίς να κάμετε καμιά αξιόποινη πράξη, έχετε δικαίωμα να πάρετε αποζημίωση ίση με 15 μεροκάματα (Άγμα 18)7)20).

ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΡΑΠΕΖΗΣ.— Δεν μπορείτε να γυρέψετε προαγωγή (αύξηση μισθού) ως πολεμιστής. Δεν ισχύει ο Νόμος 1799)42 ως προς το σημείο αυτό.

Γ. Γ. Γ. (Πάτρα).— Εφ' όσον για το αδίκημα που κατηγορηθήκατε βγήκε άθωωτική απόφαση, ο εργοδότης σας έχει υποχρέωση να σας δώση την αποζημίωση. Αυτή

μισθούς αφού είχατε 1 1)2 χρόνο υπάλληλος (άρθρο 1 έδ. β' του Νόμου 4558).

ΕΦΕΔΡΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΝ.— Για το ζήτημα που μας γράφετε, έχει υποβληθή από την αρμόδια υπηρεσία ερώτημα στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Μόλις αποφανθή το συμβούλιο θα σας ξαναγράψουμε.

ΕΡΓΑΤΗΝ (Σπάρτη).— Εφ' όσον έχετε τριάμισυ χρόνια συμπληρωμένα, στην εργασία σας, κάνει να πάρετε 11 μέρες άδεια. Ο εργοδότης έχει προθεσμία 2 μηνών για να σας τη δώση από την ημέρα που θα τη ζητήσετε.

Ν. Κ. (227 τάγμα).— Καταρτίσθηκε Νόμος για να πάρουν επίδομα και οι υπόλοιποι κληρωτοί των κλάσεων 1945 και 1946. Θα κατατεθή το συντομώτερο στη Βουλή, όπως πληροφορούμεθα.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΩΝ.— Είναι υπάλληλοι οι τυπογράφοι κατά τη Νομολογία των Δικαστηρίων. Όχι όμως οι πιεσταί.

ΑΠΟΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΟΣ (Μεσολόγγι).— Για να τύχη κανείς της προστασίας του Νόμου 751)48 πρέπει να έχη το λιγώτερο ένα χρόνο στρατιώτης, να δηρτέησε όμως 6 μήνες εκτός της Αττικής και να έλαβε μέρος σε συγκρούσεις. Αν είναι όμως άναπνηρος ή τραυματίας και μιά μέρα να έχη προστατεύεται. Επίσης αν έχη 24 μήνες συνέχεια, όπουδήποτε, στρατιώτης, προστατεύεται.

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ

υπηρεσία στο στρατό. Να έχουν όμως από αυτή το ένα εξάμηνο έξω από την Αττική υπηρετήσει και να πήρανε μέρος σε συγκρούσεις.

4) Όσοι έχουν 24 μήνες από τότε που ελευθερωθήκαμε, υπηρετήσει στο στρατό.

5) Όσοι έχουν 12 μήνες υπηρετήσει στην Αφρική, την Ιταλία και τη Μεσόγειο και έλαβαν μέρος στις στρατιωτικές επιχειρήσεις.

— ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΚΛΗΡΩΤΩΝ 1945 ΚΑΙ 1946
Καταρτίζεται Νόμος από τον οποίο προβλέπεται ότι το επίδομα θα το πάρουν και οι υπόλοιποι της κλάσεως 1945 και 1946

— ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΡΑΤΟΥ ΩΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΙΣΗ

Με τον ίδιο Νόμο αναγνωρίζεται ο χρόνος πραγματικής υπηρεσίας, ο χρόνος που κάνει ο μισθωτός στο στρατό, σχετικά με την προαγωγή του, την προσαύξηση του μισθού του κ.λ.π.

Ο ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

Οι επιστολογράφοι της «Εργατικής Έστιας» παρακαλούνται να γράφουν καθαρά και να διατυπώνουν απλά τα έρωτήματά τους.
«Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ»

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΟΠΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥ

(Συνέχεια απ' τη σελίδα 87)

όποια έχει χρώμα ανάλογο με την θερμοκρασία. Αρχίζει δηλαδή με χρώμα χρυσαφί 200° έως το γκριζο 350°. Από το χρυσαφί ως το γκριζο πέρνει άλλες αποχρώσεις, συνέχεια ή μιά στην άλλη, κατά την εξής σειρά:

Χρυσάφι άνοιχτό (200°), χρυσάφι (225°), χρυσάφι σκούρο (250°), καφέ (275°), μπλέ (300°, μπλέ σκούρο (315°), μελίτζανι (335°), γκριζο (350°).

Ο πάρα κάτω πίνακας μας δίδει τη σχέση που υπάρχει μεταξύ της θερμοκρασίας και επαναφοράς, της άντοχης εις έφελκυσμόν (τράβηγμα), και του βαθμού σκληρότητας ενός καλού άτσαιλιού για εργαλείο.

Κατάσταση άτσαιλιού	Άντοχή σε χίλια εις χίστα	Σκληρότης (δοκιμή με λίμα)
Φυσική κατάσταση προ της βαφής	75	πιάνεται
Βαμένο στο νερό χωρίς επαναφορά	30	πολύ σκληρό
Με επαναφορά χρυσάφι	100	πολύ σκληρό
Με επαναφορά χρυσάφι σκούρο	120	σκληρό
Επαναφορά μπλέ	140	όχι και τόσο σκληρό
Επαναφορά γκριζο	145	πιάνεται

Στον πίνακα αυτόν παρατηρούμε ότι η επαναφορά χρυσάφι, δίνει στο βαμένο άτσάλι μιά αρκετά μεγάλη άντοχή χωρίς να του έλαττώση την σκληρότητα. Σ' αυτή λοιπόν την επαναφορά πρέπει να φέρουμε σχεδόν όλα τα εργαλεία.

Ν. ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΙΣ

= ΕΙΔΗΣΕΙΣ =

Μας γράφουν από τη Θεσ/νίκη, ότι η εκεί χοροδία της 'Εργατικής 'Εστίας' έδωσε σειράν συναυλιών χάριν των τραυματιών στρατιωτών μας, περιελθούσα προς τούτο όλα σχεδόν τα νοσοκομεία.

— Οί στρατιώται μας έξεδήλωσαν ζωηρώς την ικανοποίησίν τους και παρεκάλεσαν τούς διευθύνοντας τὸ αξιόλογον αὐτὸ μουσικὸν συγκρότημα νὰ τούς ψυχαγωγῆ συχνότερα.

— 'Απ' τῆ Χαλκίδας πάλι μαθαίνουμε πὸς οἱ κατασηκνώσεις πού ὀργάνωσαν γιὰ τὰ ἐργαζόμενα παιδιά ἢ ἐκεῖ τοπικὴ ἐπιτροπὴ τῆς 'Εργατικῆς 'Εστίας' ἦσαν πολὺ καλές καὶ ἐπέτυχαν νὰ ἐξασφαλίσουν ἕναν εὐχάριστο παραθερισμὸν στοὺς νέους ἐργάτας καὶ ἐργάτριες τῆς περιφερείας.

— Οἱ κατασηκνώσεις ἔγιναν εἰς τὴν θέραι «Παναγίτσα» καὶ γιὰ τὴν ἐπιτυχία τους κατεβλήθησαν φιλότιμες προσπάθειες ἐκ μέρους τῶν μελῶν τῆς ἐκεῖ τοπικῆς ἐπιτροπῆς.

— Στὴν ἴδια πόλιν ἄρχισε νὰ λειτουργῇ ἅπ' αὐτὸ τὸ μῆνα καὶ «Λέσχη 'Εργαζόμενων» τῆς 'Εργατικῆς 'Εστίας'.

— Σ' αὐτὴν οἱ ἐργαζόμενοι θὰ βρίσκουν διάφορα παιγνίδια καὶ ἀναγνωστήριον. Θὰ λειτουργῇ ἐπίσης καὶ πλουσία βιβλιοθήκη με πολλὰ χρήσιμα βιβλία.

— Λειτουργεῖ ἐπίσης καὶ νυκτερινὸ σχολεῖο στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως εἰς τὸ ὅποιον φοιτοῦν οἱ ἀναλφάβητοι ἐργαζόμενοι τῆς Χαλκίδος.

— Τὸ θέατρον Μαρριονετῶν τῆς 'Εργατικῆς 'Εστίας' ἔδωσε τὸ μῆνα αὐτὸ παραστάσεις εἰς τὰ ἐργοστάσια 'Αδελφῶν Δρακοπούλου, εἰς τὴν βιομηχανικὴν καὶ ὑφαντουργικὴν 'Εταιρείαν, στὰ πλυντήρια τῆς Ν. 'Ιωνίας, στὰ φωνογραφικὰ ἐργοστάσια «Κολούμπια», καθὼς καὶ εἰς τὴν παιδουπόλει «Εὐκάλυψις καὶ Ψυχικὸν».

— Παντοῦ τὸ θέατρον ἔγινε δεκτὸ με ἐνθουσιασμὸν καὶ ἐσκόρπισε ἀκράτητο τὸ γέλιο στὰ ἀνταρτόπληκτα καὶ στοὺς ἐργαζομένους.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

σύμφωνα με τὸ ἄρθρο 6 § 1 τοῦ
Α. Ν. 1092/1938 :

* Ἐκδοσις

τῆς «'Εργατικῆς 'Εστίας»

Πρόεδρος Ἐπιτροπῆς Ὑλῆς

Π. Δ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΤΟΙΚΙΑ: ΣΙΝΑ 42

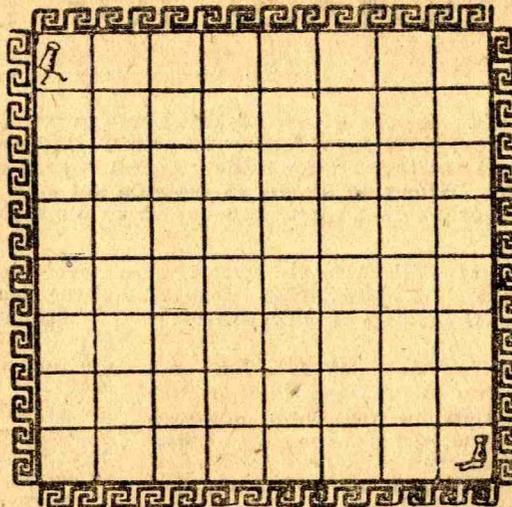
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Μ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ
ΖΩΔ. ΠΗΓΗΣ 48 - ΤΗΛ. 25.257

ΠΡΟΣΤΑΜΕΝΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΣΠ. ΜΟΥΡΤΖΑΚΗΣ - ΑΘ. ΓΑΒΑΘΑΣ
ΚΟΛΟΦΩΝΟΣ 6 ΑΧΙΛΛΕΩΣ 53

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Με μιὰ μόνον γραμμὴ νὰ περάσετε ἀπὸ τὰ 64 τετράγωνα, ἀρχίζοντα ἀπὸ τὸ τετράγωνον ἐπάνω ἀριστερὰ καὶ τελειώνοντα στὸ κάτω δεξιὰ. Ἀπὸ κάθε τετράγωνον θὰ περάσετε τὴν γραμμὴ μιὰ μόνον φορὰ, ὅπως κινεῖται ὁ πύργος στὸ σκάκι, ὀριζοντιῶς ἢ καθετίως ἀπὸ κάθε τετράγωνον. Ἐπιτρέπεται μόνον γιὰ μιὰ φορὰ νὰ περάσετε διαγωνίως τὴν γραμμὴ.

Κυβόλεξο

	1	2	3	4
1	•	•	•	•
2	•	•	•	•
3	•	•	•	•
4	•	•	•	•

Ὅριζοντιῶς καὶ καθετίως :

- 1) Πολλοὶ ἄνθρωποι
- 2) Ἐπικίνδυνον στὸν πόλεμον
- 3) Ὅργανο αἰσθήσεως
- 4) Ἀμφισβητούμενη περιοχὴ τῆς Εὐρώπης.

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ 30^{ου} (15^{ου}) ΤΕΥΧΟΥΣ

Κυβόλεξο : 1) ΝΕΡΟ, 2) ΕΝΑΣ, 3) ΡΑΜΙ, 4) ΟΣΙΑ.

Αἰνίγματα : 1) Τὸ Γῆρας. 2) Ἡ Μελίτη (εἶμαι λιτῆ). 3) Ὁ Ἅγιος Πέτρος τῆς Κυνουρίας. 4) Ὁ ἀλαζών.

ΕΛΑΒΑΜΕ :

Περιοδικὰ : «Μορφές» (Θεσ/νίκης) ἀρ. 12 μ. Σεπτεμβρίου. «'Ακρίτας» ἀρ. φύλ. 45. «'Ελλάς—'Αμερικὴ» ἀρ. φ. 7—8. «'Εκκλησία» ἀρ. φ. 35—36 μ. Σεπτέμβριος. «'Ξενία» ἀρ. φ. 16 μ. Σεπτέμβριος. «'Νέα 'Εστία» (ἀριθ. 511 τῆς 15-10-48).

Ἐφημερίδες : «'Εργατικὰ Νέα» (ἀρ. 1 τῆς 15-9-48). «'Εργατικὸς Ἄγων» (ἀρ. 45 τῆς 13-9-48). «'Ἡ Φωνὴ τῶν Προαστείων» (10-9-48). «'Εργάτης» (ἀρ. 1 τῆς 11-9-48). «'Εργατικὴ Σημεία» (ἀρ. 138 καὶ 139—140) «'Ὁ Νέος Ἄγων» (ἀρ. 31 καὶ 32 τῆς 27-9-48).

Γιὰ νὰ γελάσετε...

Ἐνας κλητῆρας ἔρχεται στὸ ταχυδρομεῖο καὶ ρωτᾷ τὸν ὑπάλληλον :

— Ἐχετε κανένα γράμμα γιὰ τὸν διευθυντὴ μου κ. Μιχελιουδάκη;

— Ἐχετε ταυτότητα μαζί σας, γιὰ νὰ τὸ παραλάβετε;

— Ὁχι.

— Τότε, δὲν μπορῶ νὰ σᾶς τὸ δώσω.

Ἐκεῖνος τρέχει γρήγορα καὶ ἐπιστρέφει μετὰ εἴκοσι λεπτά μετὰ τὴν ταυτότητα τοῦ διευθυντοῦ του.

Ἐκεῖνος ὑπάλληλος παίρνει τὴν ταυτότητα, ἐλέγχει ἕνα—ἕνα τὰ γράμματα καὶ στὸ τέλος τοῦ ἀπαντᾷ.

— Γιὰ τὸν κύριον Μιχελιουδάκη δὲν ὑπάρχει κανένα γράμμα!

Μεταξὺ δικαστῶν.

Ἐκεῖνος τὸν ἀπουσίαζε πέντε ἐβδομάδες μετὰ ἀδεῖα ρωτᾷ τὸν συναδέλφον του :

— Ἀγαπητοὶ κύριοι, ἔλεητα ταξίδι πέντε ἐβδομάδες. Ἰσχύουν ἀκόμα οἱ παλαιοὶ νόμοι ἢ ἔχουμε τώρα νέους;

Πολὺ ἀργά...

Ἡ μάντισσα : «...καὶ ἀκόμα νὰ φυλαχθῆτε ἀπὸ κάποιον ψηλόν, ἀδύνατο, μελαχροινὸ κύριον...»

— Πολὺ ἀργά. Τὸν παντρεύτηκα!

*
— Ποιὸς εἶναι ἐκεῖνος μ' αὐτὸ τὸ γελοῖο πρόσωπο;

— Ὁ ἀδελφός μου.

— Τί κουτὴ πού εἶμαι, νὰ μὴ τὸ καταλάβω ἀπὸ τὴν ὁμοιότητά σας...

*
— «Εἴσαστε ἰσχυροὺς πὸς ἔχω πνευμονία;» ρώτησε μετὰ ἀγωνία ὁ ἀσθενὴς τὸν Καθηγητὴ. «Ἐγὼ ἀκούσει πὸς καμμιά φορὰ οἱ γιατροὶ κάμνουν κακὴ διάγνωση καὶ ἄρρωστοὶ πού τοὺς θεράπευαν ἀπὸ πνευμονία ἀπέθαναν κατόπιν ἀπὸ τυφοειδῆ πυρετόν».

— Ἄ, ὁ ἄρρωστός μου, δταν τὸν θεράπευον ἐγὼ ἀπὸ πνευμονία, πεθαίνει ἀπὸ πνευμονία.

*
Ἐνῶ γινόταν μιὰ μεγάλη μάχη ἐπὶ τῆς Νότιο Ἀφρικῆς, ἕνας Ἰταλὸς στρατηγὸς βρῆκε ἕναν ἀπὸ τοὺς ἄνδρας του κρυμμένον μέσα σὲ μιὰ σπηλιά ἐπὶ τῆς γῆς.

— Βγές ἔξω ἀμέσως καὶ πολέμα, τοῦ φώναξε ἄγρια ὁ στρατηγός.

— Μὰ στρατηγέ, ἀπάντησε φοβισμένα ὁ στρατιώτης, ἐγὼ τὴν βρῆκα πρῶτος!

*
— Τί δῶρο θὰ κάμτε στὸν σύζυγό σας γιὰ τὰ σημερινὰ του γενέθλια;

— Ἐκατὸ τοιγάρ.

— Πόσο δώσατε νὰ τὰ ἀγοράσετε;

— Τίποτα. Τοὺς τελευταίους μῆνες ἐπαιρνα κάθε ἡμέρα ἕνα ἢ δύο ἀπὸ τὸ κουτί του. Δὲν τὸ πρόσεξε καθόλου καὶ ἔτσι θὰ εἶναι πολὺ εὐχαριστημένος πού θὰ τοῦ δωρῶ τὴ μάρακα πού καπνίζει.

